

ת"פ 23894/07/15 - מדינת ישראל נגד כמאל עאמר, י ש

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 23894-07-15 מדינת ישראל נ' עאמר ואח'

לפני כבוד השופטת תמר שרון נתנאל

המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשמים 1. כמאל עאמר

2. י ש

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד יוסי גימפל

ב"כ נאשם 1: עו"ד כרמל

ב"כ נאשם 2: עו"ד יוסף פארס

הנאשמים בעצמם

גזר דין

1. הנאשמים בתיק זה הורשעו בעבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף **332(2)** לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

העבירה יוחסה להם בקשר לאירוע שאירע בתאריך 22.6.15 החל משעה 01:00 בלילה, בעת שאמבולנס צבאי (להלן: "**האמבולנס**") העביר שני פצועים סוריים, שנפצעו במלחמת האזרחים המתחוללת בסוריה, לטיפול בבית חולים בנהריה. בנוסף לפצועים, נסעו באמבולנס הנהג, רופא וכן שלושה חובשים, חיילים.

לאירוע שלושה שלבים. תחילת האירוע - בהפרעה לנסיעת האמבולנס, באזור כיכר "סולטאן באשא" שבחורפיש, עת קהל של עשרות אנשים הפריע, באלמות, לנסיעת האמבולנס (להלן: "**האירוע בכיכר**"), המשכו - במרדף פראי של רכבים אחר האמבולנס, ניסיונות להורידו מהכביש ולגרום לו לעצור (להלן: "**המרדף**") וסופו - במחסום של רכב ואנשים, שהוקם על הכביש, על מנת לגרום לאמבולנס לעצור (להלן: "**החסימה**" או "**המחסום**"). במחסום זה נפגע נאשם 2 על ידי האמבולנס, אשר ניסה לעבור את המחסום, לאחר שחשש לעצור.

2. בהיעדר ראיות מספיקות בנוגע למעשיו של כל אחד מהנאשמים, בעת האירוע בכיכר, זיכיתי את שניהם ממעורבותם בחלק הראשון של האירוע.

נאשם 1 הורשע בעובדות המתייחסות לשני החלקים הנוספים של האירוע, היינו - המרדף והמחסום ואילו נאשם 2 זוכה, מחמת הספק, במעורבות במרדף והורשע במעורבות במחסום, בכך, שביחד עם שלושה אחרים ועם רכב איביזה של נאשם 1 (בו לקח נאשם 1 חלק במרדף), יצר מחסום על הכביש.

3. פירוט התנהלות הנאשמים (נאשם 1 במרדף ובמחסום ונאשם 2 - במחסום) הובא על ידי בהכרעת הדין ולא אחזור על כך. אסתפק בכך שאצין כי האיביזה, בה נהג נאשם 1 וכן רכבים נוספים, דלקו אחר האמבולנס, בכביש מפותל וחשוך ובו עיקולים רבים, עקפו אותו והתקרבו אליו באופן מסוכן, במטרה להסיטו לכיוון השוליים וזאת מספר רב של פעמים.

בהמשך, עקף נאשם 1 את האמבולנס, התקדם בדרך וסמוך לצומת צוריאל, הוא עצר את האיביזה לרוחב התיב הימני, נתיב נסיעת האמבולנס, באופן בו חסם את כל הנתיב הימני במטרה למנוע מהאמבולנס לעבור. בהמשך לכך, נאשם 2, ביחד עם נוסעים שיצאו מהאיביזה, חסמו בגופם את כל הנתיב השמאלי של הכביש (שהוא דו-נתיבי, בלבד), במטרה למנוע מהאמבולנס לעבור ולהתקדם בנסיעה.

להשלמת התמונה אצין, כי כאשר האמבולנס הבחין במחסום, עשה הנהג ניסיון לעבור את המחסום ללא פגיעה באנשים שחסמו את הנתיב השמאלי והסיט את ההגה שמאלה בניסיון לא לפגוע באיביזה ולעבור בין האנשים. שלושה מהאנשים שעמדו במחסום פינו את הכביש, ואילו נאשם 2 סטה לאותו כיוון אליו סטה האמבולנס ותוך כדי כך פגע צדו הימני של האמבולנס בנאשם 2 והפילו על הכביש. כתוצאה מכך נפצע נאשם 2 באופן המצוין בתיעוד הרפואי שהוגש.

תסקירי שירות המבחן בנוגע לנאשם 1

התסקיר הראשון, מיום 10.01.2018 -

4. בתסקיר הובאו פרטים בנוגע לנאשם ולמשפחתו, צוין הקשר הטוב בין בני המשפחה, אכזבת המשפחה מהאירוע וגינויים כל התנהגות אלימה ופוגענית.

נאשם 1, יליד 17/8/1993 היה, בעת ביצוע העבירה בן 21 ועשרה חודשים. עד לאירוע דנן, תפקד הנאשם באופן נורמטיבי. הוא סיים 12 שנות לימוד עם תעודת בגרות במגמת מחשבים ותקשורת, שירת 3 שנים בצבא בתפקיד לוחם בחטיבת "גבעתי", עבר קורס טכנאי אייפון, ופתח חנות יחד עם אחיו לתיקון מכשירי טלפון נייד, אותה הוא מנהל עד היום. במקביל לעבודתו בחנות, בשנת 2016 החל לימודי תואר ראשון במכללת צפת במסלול כלכלה וניהול, אך בשל ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו, השהה את לימודיו מאחר שהרגיש שההליך המשפטי משפיע עליו לרעה מבחינה נפשית.

5. נאשם 1 קיבל אחריות חלקית, בלבד, על מעשיו וטען, שהוא נסע בשיירה אחרי האמבולנס מתוך סקרנות ורצון לעזור. לדבריו, לא היה בכוונתו לעכב את האמבולנס או לחסום אותו והוא לא פעל ממניעים אידיאולוגיים.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם אינו מביע אמפטיה כלפי החולים באמבולנס, מתרכז בנזק האישי שלו בלבד, ואינו מבין את ההשלכות והנזקים שהיו עלולים להיווצר כתוצאה מהאירוע. לדעת שירות המבחן, נאשם 1 נוטה לעיתים להתנהל בפזיזות, ומדי פעם פועל מתוך צורך להיות במרכז המעגל החברתי, דבר העלול להוביל אותו להתנהגות לא נורמטיבית, תוך היגררות אחרי הסביבה.

לא נמצאו אצל נאשם 1 דפוסים אנטי סוציאליים ולהערכת שירות המבחן, שאיפותיו העתידיות, יוצרות אצלו מוטיבציה גבוהה לנהל אורח חיים נורמטיבי, ונראה כי האירוע דנן, הוא מקרה חריג בהתנהלותו, כך שהסיכוי להישנות מעשים דומים בעתיד אינו גבוה. שירות המבחן ציין, כי להליך המשפטי היה אפקט הרתעתי שגרם לנאשם לעשות חשבון נפש עם עצמו.

6. על אף ששירות המבחן העריך, כי הסכמתו של הנאשם לעבור הליך טיפולי נובעת, בעיקר מאימת הדין וכי **קיימת פרוגנוזה שלילית להליך טיפולי**, המליץ שירות המבחן, כי במידה ובית המשפט יבחר באופציה טיפולית, יידחה הדיון למשך 3 חודשים, לצורך בחינת התנהלותו של הנאשם לעומק תוך בדיקת מסוגלותו להפיק תועלת מההליך הטיפולי.

7. בישיבה שהייתה קבועה לטיעונים לעונש, ליום 16/1/2018, ביקש הסנגור להיעתר לבקשת שירות המבחן ולדחות את הדיון בשלושה חודשים.

המאשימה הסכימה לדחייה, בצינה כי יש לשקול גם את המלצות שירות המבחן ולכן המאשימה תרצה לראות תסקיר סופי וכך אמרה: **"כרגע התסקיר שעומד לפנינו לעניין נאשם 1 אינו שלם, ואנחנו נרצה - מבלי להתחייב לשום עמדה, שלא יתפרש שנטען כך או אחרת - לראות את התסקיר המשלים והסופי"**.

נוכח הסכמת הצדדים, ניתנה החלטה על דחיית הדיון וניתנה לשירות המבחן הוראה להגיש תסקיר משלים.

התסקיר המשלים, מיום 17.04.2018

8. החל מחודש פברואר 2018 שולב נאשם 1 בקבוצה טיפולית ייעודית. מתוך שמונה מפגשים קבוצתיים, הוא נעדר ממפגש אחד בלבד.

קצינת המבחן ציינה בתסקיר זה, כי נאשם 1 נמצא בשלב התחלתי בהליך הטיפולי. תחילה הוא לא זיהה את הבעייתיות שבהתנהגותו ואת הפגיעה שנפגע האחר, אך במהלך המפגשים **"החלה תזוזה לעבר קבלת אחריות, הכרה בחומרת המעשים והבעת אמפטיה כלפי הנפגעים"**.

מנחת הקבוצה התרשמה, כי נאשם 1 מוכן לבחון את התנהלותו באופן ביקורתי, כי ייתכן שהוא זקוק לזמן רב יותר, וכי נראה שהוא מצליח להיתרם מההליך הטיפולי בו הוא משתתף. לדעתה, קיימת חשיבות רבה להמשך שילובו בהליך טיפולי ארוך טווח, דבר שעשוי להפחית את רמת הסיכון להישנות מעשים דומים בעתיד.

9. לאור האמור לעיל, ונוכח התזוזה שחלה בנאשם 1, כאמור, המליץ שירות המבחן להעמיד אותו בצו מבחן למשך שנה, במהלכה ימשיך הנאשם את הטיפול בקבוצה ייעודית טיפולית, ובהמשך תבנה תכנית טיפולית בהתאם לצרכיו.

כמו כן, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם 250 שעות של"צ אשר יבוצעו בספריה הציבורית בפקיעין, בתפקיד כריכה ותיקון ספרים.

צוין, כי אם תחול נסיגה בתפקודו, יעדכן שירות המבחן את בית המשפט.

נוכח עברו הנקי, המוטיבציה שלו לשינוי אורחות חייו תוך השתלבותו בהליך טיפולי, ורצונו של הנאשם להשתלב

בשירות המדינה, המליץ שירות המבחן לבטל את הרשעתו, על מנת שלא יפגע עתידו המקצועי והאישי.

תסקיר שירות המבחן בנוגע לנאשם 2

10. בתסקיר שירות המבחן, מיום 10/1/2018, שהוכן בעניינו של נאשם 2, ציין שירות המבחן שנאשם 2, בן 56, ללא עבר פלילי, יליד ----, נשוי ואב לשלושה ילדים בגילאי 12-25. הביטוח הלאומי קבע לו נכות רפואית בשיעור 58% ודרגת אי כושר בשיעור 60%. הנכות מורכבת משיתוק חלקי ופוסט טראומה, שחלקה עקב פגיעתו במחסום וחלקה מאירועים טראומטיים שחוזה במהלך שירותו הצבאי וכן מנכות בעינו. לא צוינו השיעורים הנפרדים. צוין, שהוא נמצא במעקב פסיכיאטרי מדי שלושה חודשים.

עוד עולה מהתסקיר, כי המשפחה סובלת ממצוקה כלכלית ומתגוררת בשכירות.

11. שירות המבחן התרשם, כי נאשם 2 מקבל אחריות חלקית על ביצוע העבירה ועדיין טוען, כי הוא הגיע לאירוע כדי להרגיע את הרוחות ולהרחיק את תושבי הכפר מנתיב נסיעת האמבולנס, וכי לא הייתה לו כוונה להפריע לנסיעתו של האמבולנס. לדבריו בפני קצינת המבחן, הוא לא ניסה לחסום את הכביש, אלא רק ניסה לפנות נתיב נסיעה לאמבולנס.

נאשם 2 הביע צער על המקרה, ואמר שהוא אינו מאמין באלימות מכל סוג שהוא, אך שירות המבחן התרשם, כי הבעת הצער נובעת מהשלכת ההליך הפלילי עליו ולא מתוך רצון בבקשת סליחה. כן התרשם, כי נאשם 2 אינו מונע ממקום כוחני ואגרסיבי ואינו דוגל באלימות. שירות המבחן העריך, כי בשל מצבו הרפואי, מאסר בפועל עלול לפגוע בנאשם 2 מבחינה נפשית ופיזית.

12. נוכח גילו של נאשם 2, עברו הנקי, התנהלותו הנורמטיבית, בדרך כלל, והבנתו את משמעות התנהלותו באירוע הנדון, המליץ שירות המבחן שלא למצות עמו את הדין ולא להשית עליו מאסר בפועל, אלא להעדיף ענישה שיקומית בדמות צו מבחן למשך שנה, שבמהלכה יפקח שירות המבחן על המשך הטיפול בבריאות הנפש ויקיים עם הנאשם שיחות תקופתיות.

שירות המבחן ציין, כי במידה שנאשם 2 יפר את צו המבחן, או תחול נסיגה בתפקודו, הוא יעדכן את בית המשפט ויפנה בבקשה לדין מחדש.

ראיות המאשימה לעונש:

13. הוגשו רישומי עבירות תעבורה של שני הנאשמים (ע/1 ו-ע/2). לחובתו של נאשם 1 ארבע הרשעות תעבורה. החמורה שבהן היא אי ציות לאור אדום ברמזור, בנסיבות מחמירות, שנעברה ביום 22/6/15. לחובתו של נאשם 2 חמש עבירות, שהאחרונה בהן היא משנת 2011.

ראיות ההגנה לעונש

14. מטעם נאשם 1 הוגשה עצומה (להלן: "**העצומה**") החתומה על ידי כ- 6,000 מבני העדה הדרוזית (סומנה ש/2). בקול הקורא לחתימה על העצומה מוצג נאשם 1 כמי ש"**נפל קורבן בשם הפטריוטיות, הרעות, אחוות אחים והדאגה לאחים בסוריה. בשתיקתו ובנטילת אחריות אישית על האירוע שאליו נקלע, מנע כמאל הגשת עשרות כתבי אישום כנגד צעירים רבים מבני העדה. כמאל שילם וממשיך לשלם מחיר גבוה על כך**".

העצומה קוראת: "**לבטל את הרשעתו של כמאל ראגי עאמר ולהקל עימו ככל הניתן בשל הנסיבות המיוחדות של האירוע**".

15. מטעם נאשם 2 הוגש תיעוד רפואי (סומן ש/4) וכן הוגשו מכתבי המלצה (סומנו ש/6).

16. מטעם הנאשמים העידו, לעונש 6 עדים (להלן: "**עדי האופיי**"), מנכבדי העדה הדרוזית בישראל, אשר תפקידיהם ומעמדם הגבוה, בעדה הדרוזית ובחברה הישראלית, מדברים בעד עצמם.

כל העדים ציינו, כי האירוע אירע על רקע הטבח שנעשה באחיהם הדרוזים הנמצאים בסוריה ועל ההתעללות בהם, שם, ודיברו על התחושות הקשות של בני העדה הדרוזית נוכח הקורה את הדרוזים בסוריה. כולם הסבירו, כי בשל כך התעורר זעם על העברת פצועים מסוריה לטיפול בישראל וסיפרו על הצעדים המידיים והנחרצים שנקטה ההנהגה הדרוזית, לאחר האירוע, במטרה להעביר מסר שהתנהגות כזו אסורה ועל מנת למנוע הישנות מקרים כאלה. עובדה היא, כך אמרו, כי, למרות הסבל שבני העדה הדרוזית עדיין סובלים בסוריה ולמרות שישראל ממשיכה להעביר פצועים מסוריה לטיפול בישראל, לא קרו מקרים נוספים.

עדי האופיי ביקשו כי יעשה צדק עם הנאשמים. בעניין זה אעיר, כבר כאן, כי, לעיתים, צדק אצל האחד הוא אי צדק אצל האחר. על בית המשפט לבחון את כלל שיקולי הענישה ולאזן ביניהם. לא אחת הבהיר בית המשפט העליון, כי "ההליך הפלילי לא נועד לתת מענה רק למצוקותיו של הנאשם, אלא גם לעשות צדק עם הקורבן ולהרתיע את הרבים" - ע"פ 9363/09 אשר אדרי נ' מדינת ישראל (5/7/2010). ראו גם: ע"פ 1925/11 טל כהן נ' מדינת ישראל (6/4/2011).

17. **השיח' מופק טריף** הגיש מכתב שכתב לבית המשפט (סומן ש/1). במכתב מציין השיח' את המצוקה וחוסר האונים שחשו בני העדה הדרוזית, נוכח טבח שבוצע באוכלוסייה הדרוזית בסוריה על ידי דאע"ש וג'בהת-אל-נוסרה, במהלך קיץ 2015. עוד נאמר, כי "**דיווחים רבים שהיו בתקשורת הישראלית והזרה באותה עת, על תמיכה או קשר, לכאורה, בין ממשלת ישראל לבין הארגונים אשר טבחו בדרוזים**" גרמו להפגנות בכפרים הדרוזיים וכי בלהט האווירה התרחש האירוע מושא תיק זה.

המכתב מפרט את המעורבות של ההנהגה הדרוזית בהרגעת הרוחות בשליחת מסר לכל העדה, שאין זו הדרך בה יש למחות או להפגין, אלא יש לעשות זאת בדרכים במקובלות. נטען, כי ההרתעה הושגה וכי כיום אין כל סיכוי להתרחשות דומה.

עוד נאמר, במכתב, כי גורמים קיצוניים בארץ ובחו"ל מנסים להראות כי "עצם ניהול התיק, נגד בני העדה הדרוזית, הינו הוכחה לכך שמדינת ישראל תומכת באותם ארגונים קיצוניים אשר טבחו בדרוזים" וכי "אותם גורמים אף מנסים, דרך ניהול התיק, אף לתקוע תריזים ולעורר סדק בברית האיתנה בין העדה הדרוזית למדינת ישראל".

שיח' טריף מבקש לבטל את הרשעתו של נאשם 1, תוך שהוא מציין כי: "חוששני כי הותרת ההרשעה וענישה ממשית למר כמאל עאמר עלולים להתפרש אצל רבים כאקט ענישתי לבני העדה הדרוזית, אשר יכול לגרום לתחושות קשות אצל בני העדה, במיוחד אצל הצעירים אשר רואים במדינת ישראל בית של העדה הדרוזית".

השיח' ציין, כי הופתע מכך שנאשם 1 היה מעורב באירוע, שכן מדובר בצעיר נורמטיבי, בן למשפחה מכובדת בקרב העדה הדרוזית ובאזור כולו, אשר סיים שירות צבאי קרבי, ומעוניין להמשיך ולשרת את המדינה באחד מגופי הביטחון.

באשר לנאשם 2, ציין השיח', כי לאור הנסיבות ולאור מצבו הרפואי הוא מבקש להסתפק בעונש צופה פני העתיד. עוד אמר, כי במקרה זה, דווקא ענישה כבית הלל, תביא לסוף טוב לפרשה ותשרת את האינטרס הציבורי.

בעדותו בפניי חזר השיח' טריף על האמור במכתב, וציין כי כל העדה ממתנה לצדק שייצא מבית המשפט.

עוד הוא ציין, כי למחרת האירוע התכנסו מנהיגי העדה, ראשי רשויות וחברי כנסת מהעדה, בקבר יתרו וקיבלו החלטה שכל דבר שיעשה, יעשה רק במסגרת החוק. הוצא מנשר לכל הכפרים הדרוזים ולכל הצעירים, בו נכתב שאסור לפעול באופן בלתי חוקי ועובדה היא, שמאז לא היו אירועים דומים.

לדבריו, שני הנאשמים הם בנים למשפחות מפוארות שתרמו רבות למדינת ישראל ולעדה הדרוזית ויש לאפשר להם להמשיך בחייהם.

18. שמעתי גם את דברי השיח' מוהנא פארס, שהוא מנהל אגף בכיר לתוכניות לאומיות במשרד החינוך ואחראי על כל התוכניות, המטפלות בליבה של המשרד בנושא חינוך מדעי, מוביל את תכנית "מתמטיקה 5 יחידות" ומשמש אף כיו"ר הוועדה הארצי בחורפיש וחבר במועצה העליונה של העדה הדרוזית.

הוא ציטט מספרו של ויקטור פרנקל "האדם מחפש משמעות", בו מספר הסופר, שהיה בגטו, את סיפורו האישי ואומר ש"התנהגות לא תקינה במצב לא תקין הינה תקינה". השיח' פארס ביקש לראות במצב בסוריה, בו בני העדה הדרוזית נטבחים יום יום, וכופים עליהם חיים תחת כפיה דתית לאומית ואישית, מצב לא תקין שכזה.

שיח' פארס תקף את ההחלטה להעביר בתוך חורפיש, את הפצועים, שכביכול פגעו והרגו את בני העדה בסוריה וכינה אותה "החלטה מאוד אומללה". לדבריו, הוא חיפש באותו לילה את בניו, מאחר שבניו (ש אחד מהם לומד הנדסת מכונות והשני עומד להתגייס לצה"ל), יכלו להיות באותו מצב, בגלל סערת הרגשות. הוא אינו מצדיק את מה שקרה, אך מסביר כי הייתה אווירה מסוימת, במצב בלתי תקין.

לדבריו, נוכח הפעולות שעשו נכבדי העדה לאחר האירוע, גזר הדין שיינתן בתיק זה הוא מבחן למנהיגות הדרוזית, אשר מייצגת את הרוב המצוין והמדהים בעדה. עוד אמר, כי המשפט הזה איננו משפט אישי של שני הנאשמים, אלא הוא נמצא "בתוך הפאזל של המנהיגות הדרוזית" ולכן הוא חשוב ביותר. הוא ביקש שייעשה צדק לנאשמים ושיינתן להם לחזור הביתה ולהמשיך בחייהם הנורמטיביים.

את נאשם 1 הוא מכיר כמעט מגיל 5. הוא זכור לו כאדם מאוד שקט, ביישן, כמעט ללא בעיות בבית הספר, תלמיד שקט ושקדן שאהב ללמוד ומכבד אחרים.

את נאשם 2, שהוא שיח', הוא מכיר שנים רבות והוא רואה בו אדם מאוד אמין, לויאלי לבית התפילה. לדבריו, נאשם 2 אוהב את היישוב ---, אליו עבר לפני כמה שנים ומאוד מקובל ביישוב.

19. **ח"כ חאמד עמאר**, חבר כנסת, סגן יו"ר הכנסת, יו"ר ומייסד תנועת הנוער הדרוזית, סיפר שהוא מכיר את משפחתו של נאשם 1, כמשפחה נורמטיבית, מכובדת בעדה ותורמת למען העדה הדרוזית ולמען כלל אזרחי המדינה.

את נאשם 1 הוא מכיר אישית, כחניך בתנועת הנוער הדרוזית וכמדריך בתנועת הנוער. הוא תרם והוביל חניכים, לימד אותם נתינה, תרומה, אהבת הארץ, עזרה וערכים, עד לגיוסו לצבא. גם הוא ציין, שההרתעה כבר קיימת וביקש לבטל את הרשעתו של נאשם 1.

גם חבר הכנסת עאמר ציין, בדומה לעדים הקודמים, כי זה מקרה עדתי ולא מקרה של אדם אחד, וכן אמר, ללא פירוט, כי כח"כ קרוב לעשר שנים, הוא מכיר מקרים דומים של רגשות של קבוצות אחרות באוכלוסיית המדינה, שאפילו לא הוגשו כתבי אישום נגדם, במקרים יותר חמורים.

לנאשם 2 יש משפחה וילדים וחיים משלו ונאשם 1 הוא בחור צעיר, שתרם למדינה וכיום הוא רוצה להמשיך, לתרום ולהתקדם. כן ציין, כי איש, פרט לנאשם 2, לא נפגע באירוע וכי גם נאשם 1 נפגע, בשל כך שהוא אינו יכול לקדם את עתידו.

20. **ח"כ שכיב שענאן**, בן הכפר חורפיש, כיהן בכנסת ה-17 וה-18 מטעם מפלגת העבודה ומפלגת העצמאות. למרבה הצער והיגון, הוא אב שכול, לאחר שבנו וחיייל נוסף נרצחו בהר הבית ביום 14/7/17.

לדבריו "כל העדה מחכה לתוצאות של המשפט הזה בגלל שכל העדה מאמינה ששני הנאשמים שעומדים למשפט הם גיבורים שבאו לבטא את רחשי ליבה של העדה בזמן הכי קשה והכי כאוב שיש". עוד ציין, כי כל אחד מבני העדה יכול היה להיות שם. בכל בית דרוזי יש כיום כאב על שני הנאשמים "כך שענישתם זה יותר מהסיפור של דרייפוס. זו ענישה קולקטיבית של כולנו. אני רואה את עצמי אחד מהם, בגאווה".

לדבריו, בני העדה הדרוזית אוהבים את מדינת ישראל, משרתים אותה, מכבדים חוק ולא הייתה כל כוונה לפגוע בביטחון המדינה או בסדר הציבורי, אלא הייתה התפרצות רגשית, שאחריה ידעו בני העדה להפיק לקחים.

לדבריו, הוא מכיר היטב את שני הנאשמים. נאשם 1 היה חבר אישי של בנו ז"ל ונאשם 2 הוא חבר טוב שלו. את שניהם הוא מכיר מילדות והם אנשים חיוביים התורמים רבות לאחרים.

21. **מר מופיד מרעי**, ראש המועצה המקומית חורפיש, ראש ראשי הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות בישראל, אל"מ בצבא וקצין הביקורת של פיקוד צפון במילואים, ציין, גם הוא, את סערת הרוחות ואמר שכאיש צבא, אשר היה קצין אג"מ, ידוע לו על אירועים קשים יותר, שלא הגיעו לבית המשפט. הוא ביקש להביא הכול בחשבון ולעשות צדק.

הוא הטיל חלק מהאחריות לאירוע על המערכת הצבאית, אשר לא תיאמה את העברת הפצועים עם מנהיגי הציבור הדרוזי. לדבריו, אם העברת הפצועים הייתה מתואמת קודם לכן, האירוע לא היה קורה. עם זאת ציין, שכיום קיים שיתוף פעולה טוב יותר.

לדבריו, גזר הדין עלול "**לקומם את השטח**". עדה שלמה ממתינה לראות מה ההשלכות של גזר הדין שינתן בתיק זה ובכל התפתחות שתהיה בעקבות גזר הדין, מנהיגי העדה הם שיצטרכו "**לעמוד בחזית**" ולהרגיע את בני העדה.

את נאשם 1 הוא מכיר באופן אישי, כאדם נורמטיבי לחלוטין, בן למשפחה הידועה בתרומתה גם לחברה וגם למערכת הביטחונית.

לגבי נאשם 2 אמר, שהוא השתלב יפה ביישוב, מבחינה חברתית ומבחינה דתית ובניו הם מטובי הבנים של הישוב.

22. שמעתי גם את עדותו של **מר ראדי עאמר**, אביו של נאשם 1, גמלאי מכוחות המשטרה. הוא דיבר על רגשותיה של המשפחה ועל כך שנאשם 1 ומשפחתו הם היחידים שמשלמים מחיר על מה שקרה. הוא תיאר את הסבל של המשפחה במשך שלוש השנים בהן מתנהל המשפט, כאשר נאשם 1 היה עצור, תחילה, במשך 40 ימים ולאחר מכן שהה בתנאים מגבילים, אצל אחרים ורק בעשרת החודשים האחרונים הוא בבית (במעצר בית). כל חלומותיו לבנות את עתידו מעוכבים בגין המשפט. כן ציין, שאמו של הנאשם יושבת בבית ומחכה שיעשה צדק לבנה.

נאשם 1 השתתף בצוק איתן והאירוע אירע שלושה חודשים לאחר שחרורו מהצבא. לדבריו, הוא הפיק את הלקח ולא יחזור על כך. הוא ביקש לבטל את ההרשעה ולתת לנאשם 1 להמשיך בדרכו, להצליח ולהתקדם.

23. **מטעם נאשם 2** העיד עד נוסף, הוא **מר זידאן עטשי**, אשר ציין כי הוא איש ציבור, ח"כ לשעבר, דיפלומט לשעבר, מחנך, איש ציבור בחברה האזרחית ומעורב בכל חיי הדרוזים במזרח התיכון.

הוא סיפר על היכרותו עם נאשם 2, על מסירותו ונאמנותו לחברה האזרחית הדרוזית, על תרומתו ליישוב סכסוכים ולעשיית שלום בין דתית ובין משפחתית, בכפרים השונים.

לדבריו, נאשם 2 כבר שילם מחיר כבד מאד, מכל הבחינות, כולל כלכלית.

טיעוני המאשימה לעונש

24. הוגשו טיעונים בכתב (סומנו **ע/3**). ב"כ המאשימה חזרה על עיקריהם, בעל-פה, והגישה אסופת פסיקה.

נאשם 1 יליד 1993, שהה במעצר בגין תיק זה, מיום 23/6/15 ועד ליום 29/7/15. נאשם 2 יליד 1961, שהה במעצר בגין תיק זה, מיום 5/7/15 ועד ליום 29/7/15.

25. ב"כ המאשימה הדגישה, את הסיכון הממשי שהיה קיים, נוכח נסיבות המרדף, לחיי אנשים על הכביש, לרבות חייהם של הנאשמים עצמם. כן הדגישה את החומרה היתירה בכך שהמעשים כוונו נגד אמבולנס צבאי, שמתוקף תפקידו הצבאי, הוביל פצועים לבית החולים.

הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו, לשיטתה, הם שלמות הגוף ובטחון גורמי צה"ל והנזק שעלול היה להיגרם הוא הרסני.

נטען, כי שני הנאשמים יכלו, בכל שלב, להפסיק את האירוע, אך הם, בנחישות ובחוסר מורא, לא הרפו וסיכנו את יושבי האמבולנס ואת עצמם, סיכון שהתממש עם פגיעתו של נאשם 2.

26. לדברי ב"כ המאשימה, העמדה העיקרית העולה מדברי עדי האופי, היא עמדה של הצדקת המעשים והסברם באווירה ובקשיים שהיו באותה עת לתושבים הדרוזים בסוריה. הודגש, כי לא היה מדובר במרדף אחר לוחמים סוריים שטבחו בדרוזים, שהרי איש מהנאשמים לא ידע מיהם הפצועים הנמצאים באמבולנס ולאיזה "צד" הם שייכים.

הוטעם, כי בין אם ההחלטה להעביר את האמבולנס דרך חורפיש הייתה נכונה ובין אם לאו, העובדה שהאמבולנס עבר שם לא נתנה זכות לאיש מהאנשים שנכחו במקום לרדוף אחריו ולגרום לסיכון כפי שגרמו. נטען, כי המסר שצריך לצאת מבית המשפט, הוא מסר של הכרה בחומרת המעשים, גינויים וגזירת ענישה הולמת, הן כגמול על המעשים והן כגורם מרתיע.

27. באשר למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה נטען, כי אמנם רוב התיקים בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, המגיעים לפתחו של בית המשפט, עניינם מקרים שאירעו מול המשטרה, תוך כדי בריחה. המקרה דנן

הוא חריג, אבל הוא גם חריג בחומרתו, שכן אין מדובר בבריחה לא מתוכננת, אלא באירוע מכוון שבוצע כלפי מטרה מוגדרת מראש - אמבולנס צבאי הנושא פצועים וכפי שנקבע בעמ' 71 להכרעת הדין, פסקה 155, אם קיים הבדל בין סוגי המקרים, הרי הוא לרעת מי שרודף ולא לרעת מי שנרדף.

28. מתחם הענישה ההולם, לגישת המאשימה **לגבי נאשם 1 נע בין 20 חודשי מאסר ל-42 חודשי מאסר בפועל ובאשר לנאשם 2, בשים לב לחלקו השונה באופן יחסי, המתחם ההולם נע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר**. בהצגת מתחמים אלה, כך נטען, הביאה המאשימה בחשבון, בין היתר, את כלל נסיבות האירוע ואת העובדה שמדובר במדינה שומרת חוק והחוק הוא אחד וזהה לכלל האוכלוסייה.

29. המאשימה ביקשה שלא לקבל את המלצת שירות המבחן לבטל את הרשעתו של נאשם 1. נטען (תוך הפנייה לפסיקה), כי הכלל הוא, כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע במיוחד לו ואי ההרשעה שמורה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. במקרה זה, בשים לב לחומרת העבירה, לסוג העבירה ולהיעדר נכונותו של נאשם 1, לאורך כל ההליך ועד היום, להכיר בפסול שבמעשיו, אין הצדקה לביטול ההרשעה.

נטען, כי שירות המבחן הרחיק לכת בהמלצתו לגבי נאשם 1, הנעדרת הצדקה אמיתית, זאת- בשים לב לכך שבתסקיר הראשון נאשם 1 קיבל אחריות חלקית בלבד, ובתסקיר השני, לאחר שניתנה לו ההזדמנות לקבל טיפול, נאמר רק שהחלה **תזוזה** לעבר קבלת אחריות. ב"כ המאשימה הפנתה לאמירה בדברי עדי האופי, לפיה הנאשמים הם גיבורים וטענה שאמירה זו רק מחזקת את מסקנתה זו.

נטען עוד, כי כלל הנסיבות האישיות של נאשם 1, צריכות להילקח בחשבון, בתוך המתחם אך לא מחוצה לו וב"כ המאשימה ביקשה להשית על נאשם 1 ענישה ברף הבינוני-נמוך של המתחם שהוצג על ידה.

30. באשר לנאשם 2 נטען, כי על פי תסקיר שירות המבחן, גם הוא קיבל אחריות חלקית בלבד, למעשיו וממשיך לטעון שהוא הגיע למקום מתוך רצון להשפיע ולהרגיע את הרוחות. שירות המבחן התרשם שהנאשם מצטער בעיקר על עצמו ועל השלכות האירוע עליו ואף ציין, שהוא עלול לפעול מתוך אימפולסיביות ולהתקשות בוויסות דחפיו.

לפיכך, גם לגבי נאשם 2, בקשה המאשימה שלא לקבל את המלצות שירות המבחן.

לגבי מצבו הרפואי של נאשם 2 נטען, כי מצב זה הוא הביא על עצמו וכי אין במצבו כדי להצדיק ענישה שיקומית, תוך חריגה מהמתחם. אין כל מניעה שיקבל טיפול ראוי, הן בפן הנפשי והן בפן הפיזי, גם בין כותלי הכלא. גם לגביו ביקשה המאשימה, שלא לחרוג מהמתחם, אלא להשית עליו עונש מאסר ברף הבינוני נמוך של המתחם.

31. בנוסף ביקשה המאשימה להשית על כל אחד מהנאשמים מאסר על תנאי ממושך וקנס וביחס לנאשם 1 - לפסול אותו מלנהוג ברכב, במתחם פסילה, הנע בין 4 ל-7 שנים.

טיעונים לעונש מטעם נאשם 1

32. הוגש טיעון כתוב (סומן ש/3) וכן אסופת פסיקה והוספו טיעונים בעל-פה.

בא כוחו של נאשם 1 ציין את הרקע לאירוע, כפי שתואר על ידי עדי האופי ואת נאמנותם של בני העדה הדרוזית למדינת ישראל וברית הדמים בין בני העדה הדרוזית ומשפחת הנאשם, בפרט, לבין העם היהודי. צוין, כי לנאשם 1 אין עבר פלילי, הוא שירת 3 שנים כלוחם בצבא ולחם בצוק איתן ורבים מבני משפחתו משרתים בצבא.

33. הסנגור ציין, שאין הוא מסכים עם הנאמר בהכרעת הדין, כי דינו של הרודף אינו פחות מדינם של הנרדפים, שכן, לטעמו, הביזוי של החוק ושל אנשים לובשי מדים, הקיים ב-95% מהתיקים הדנים בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, הוא חמור הרבה יותר במקרים בהם אנשים "מצפצפים" ביוזעין על החוק, נוהגים ללא רישיון וללא ביטוח ומבצעים עבירות תנועה חמורות.

נטען כי, במקרה דנן, הנסיעה נמשכה לא יותר מחמש דקות וכי מרחק הנסיעה היה קילומטרים בודדים ובניגוד לפסקי הדין אליהם הפנתה המאשימה, במקרה דנן, פרט "לנהיגה המהירה והתיאור שלה", לא נעברו עבירות תנועה חמורות, לא הייתה נהיגה ללא רישיון וללא ביטוח, לא נחצו רמזורים אדומים ולא היה מגע אלים בין כלי רכב או תקיפה אלימה של אנשי חוק.

34. נטען, כי הפגיעה בערך החברתי של הגנה על חיי אדם, היא ברמה נמוכה, שכן מדובר בנסיעה בלילה, בשעה בה הכביש ריק מכלי רכב ולכן הסיכון היה רק כלפי נוסעי האמבולנס, סיכון הנמוך, משמעותית, מאשר במקרים אחרים בהם נדונה עבירה זו. עוד נטען, כי תחושתם הסובייקטיבית של נוסעי האמבולנס "על אף שהיא הספיקה כדי להביא להרשעה בדין", איננה מספיקה לשם קביעה כי הסיכון היה ברמה גבוהה, המחייבת קביעת מתחם ענישה מרתיע.

35. לטענת הסנגור (בהתבסס גם על פסיקה אליה הפנה, לעניין מדיניות הענישה), מתחם העונש הולם **נע בין מספר חודשים של מאסר מותנה עד מספר בודד של חודשי מאסר**. לדבריו, גם אם בית המשפט לא יקבל את המלצות שירות המבחן, ניתן להסתפק בענישה שאינה מאסר בפועל מאחורי סורג וברח.

36. הסנגור הזכיר את הכלל לפיו, הענישה תמיד אינדיבידואלית וטען כי השיקולים לקולה גוברים, במקרה זה, במידה ניכרת, על כלל הנסיבות.

בעת ביצוע העבירה היה נאשם 1 בן 21 שנים, בן הזקונים במשפחה, המונה תשעה ילדים. מדובר במשפחה ערכית, מכובדת, תורמת לחברה ודוגלת בכיבוד החוק. אביו של נאשם 1 הוא גמלאי של משטרת ישראל. שמו הטוב נפגע ומשפחתו המכובדת ספגה פגיעה קשה. הסנגור ציין את קשיי הנאשם, משפחתו וכל היושבים באולם, להתמודד במשך כ-3 שנים עם חוויה מאוד קשה של אימת הדין ועם השאלה מה יהיה בסופו של המשפט.

מדובר, כך נטען, ב"בגיר צעיר", ללא עבר פלילי, אשר זוכה מחלק מהותי של האירוע וכי שיקול הדעת שהיה לו אז, בגיל 21, שונה לחלוטין משיקול הדעת שלו היום. הוא קיים את תנאי שחרורו ואף לא נפתחו לו תיקים נוספים. הוא "מלח הארץ" אשר שירת בצבא כלוחם, בעלים של עסק בחורפיש, סטודנט לכלכלה וניהול במכללת צפת והוא מנסה להתקבל לזרועות הביטחון, כך שהרשעתו תגדע את מהלך חייו התקין ותכביד עליו במציאת עבודה. בנוסף, בשלב זה הוא מפתח עסק פרטי שלו שנמצא ליד ביתו ולצורך כך נטל הלוואות בעשרות אלפי שקלים ולכן, שליחתו אל מאחורי סורג ובריוח תביא לחורבן עתידו הכלכלי, דבר המצדיק ביטול הרשעתו.

אין מדובר בעבריו, אלא בבחור שרצה להזדהות עם המגזר שלו, ובחר לעשות זאת בדרך גרועה. אין מקום להרוס את חייו על ידי שליחתו אל "אוניברסיטת הפשע", אלא נכון לבחור באפיק שיקומי, אליו פונה הפסיקה בעת האחרונה, כפי שעולה, בין היתר, מדו"ח ועדת דורנר.

37. לדברי הסנגור, בשונה מכל המעורבים, נאשם 1, לא הרחיק את עצמו מהאירוע, אלא הודה בחקירתו במשטרה, בחלק שלגביו לא היה להגנה ויכוח משפטי. כן נטען, כי אין זה ראוי שנאשם 1 יישא בעונש על מעשיהם "של כל אותם מתקהלים, של כל אותם נהגים שהיו יחד עמו בכבישים ובזמן חסימת הכביש". לדבריו, מחדלי החקירה בגינם לא הגיעה המשטרה למעורבים נוספים, הביאו לכך שנאשם 1 משלם מחיר בגין מעשיהם של רבים.

38. הסנגור טען, עוד, כי עמדת המאשימה, אשר הסכימה לדחיית הטענות לעונש בשלושה חודשים, על מנת לאפשר לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים, יצרה אצל נאשם 1 ציפייה שהמאשימה לא תבקש מאסר בפועל. וכלשונו: **"בשביל מה נתנו לנאשם להשתלב בטיפול בעכו, לנסוע כל יום שישי למפגש בן 4 שעות, שהוא מפגש רגשי מאוד מיוחד, בעל אופי טיפולי? בשביל לבוא לפה אחרי 3 חודשים ולהגיד שהם רוצים אך ורק כלא, והרבה?"**

לטענתו, מהתסקיר המשלים עולים הכבוד של הנאשם להכרעת הדין והאמפטיה שלו לחיילי צה"ל. וכי לא תצמח כל תועלת משליחתו לכלא.

39. הסנגור ביקש לשים דגש על מידת אשמו של נאשם 1 ולעניין זה ביקש להביא בחשבון את הרקע לאירועים. נטען, כי מידת אשמו של הנאשם היא כמידת אשמו של כל אחד מהאחרים וכי "לא מגיע" לנאשם 1 ללכת לכלא על כך שהוא הצטרף לאחיו הדרוזים במחאה ואין מקום להחריב את חייו על כך שהוא נקלע למצב שספק אם היה נקלע אליו ללא ההתקוממות.

הוא הדגיש את המחיר האישי שמשלם נאשם 1, אשר עדיין לא התחתן ונמצא באי וודאות מוחלטת בשנים הקריטיות של חייו. נטען, כי 36 הימים בהם שהה במעצר והתנאים המגבילים בהם שהה לאחר מכן, הבהירו לנאשם 1 את גבולות המותר והאסור. כל אלה, כך נטען, מהווים הרתעה של ממש. כן נטען, כי מסוכנותו היא נקודתית לאירוע ואיננה מסוכנות כללית.

40. בהסתמך על דברי עדי האופי נטען, כי אין צורך בהרתעה, לא של היחיד ולא של הרבים, שכן כולם מסכימים כיום, שהאירוע לא היה צריך לקרות וכל העדה הדרוזית הבינה את הטעות.

נטען עוד, כי בעקבות האירוע התגבש והתחזק תיאום בין העדה הדרוזית לבין רשויות המדינה וכי שליחת הנאשם למאסר תעביר מסר לא נכון לכל הפעילות שנעשתה בשלוש השנים האחרונות, כדי להגביר את האחדות. נטען, כי **"מלאכת האיזונים העדינה בה מעורבים כל נכבדי העדה וראשי זרועות הביטחון עלולה למצער לרדת לטמיון במידה ובית המשפט יקבל את עמדת המדינה וח"ח ישלח את הנאשם אל מאחורי סורג ובריח"**.

41. לדברי הסנגור, הנסיבות המיוחדות של מקרה והנסיבות האישיות של הנאשם עומדים בתנאי הלכת כתב - ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב' (3) 337 (21.08.1997). לפיכך, ביקש הסנגור, כי אקבל את עמדת שירות המבחן, הן לעניין ביטול ההרשעה והן לעניין העונש.

טיעונים לעונש מטעם נאשם 2

42. הוגשו טיעונים בכתב (סומנו **ש/5**), הוגשה פסיקה והוספו טיעונים בעל-פה.

בא כוחו של נאשם 2 הצטרף לדברי בא כוח נאשם 1, לרבות לטיעונו בכל הקשור למתחם הענישה ולפסיקה שהוגשה על ידו.

43. הסנגור הדגיש את העובדה, שנאשם 2 הורשע רק בגין המחסום וטען, כי, בנסיבות העניין, אין מדובר בעבירה אשר חומרתה מחייבת נקיטת ענישה מחמירה, ואף לא מאסר שירוצה בעבודות שירות.

נטען, כי עיקרון ההלימה אינו עיקרון גמולי, אלא עיקרון של מידתיות בענישה, הנגזרת מנסיבות אינדיבידואליות של מעשה העבירה וממידת אשמו של הנאשם, וכי מתחם הענישה לו עותרת המאשימה סוטה, סטייה קיצונית ממדיניות הענישה.

הודגש, כי העבירה לא בוצעה אגב תכנון מוקדם או על רקע עברייני, אלא כפועל יוצא של מעשי הזוועה המבוצעים נגד אחיהם הדרוזים בסוריה. עוד נטען, כי נאשם 2 הגיע למקום, בעיקר על מנת להרגיע את הרוחות ועובדה היא שהוא זוכה משני השלבים הראשונים של האירוע.

44. לטענת הסנגור, הערכים המוגנים נפגעו באופן מינורי ביותר, שהרי הנזק היחיד שנגרם באירוע הוא פגיעתו של נאשם 2. מהמסמכים הרפואיים שהוגשו עולה, שלנאשם 2 60% נכות וקיימות המלצות טיפוליות מרחיקות לכת ושימוש

בקנביס רפואי על מנת להקל את כאבו.

45. הסנגור ביקש להתחשב בעברו הנקי של נאשם 2, במידת הפגיעה של העונש בנאשם, בגילו ובמצבו בנסיבות חייו הקשות, כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן, בפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו, כמו גם בנזקים הכספיים שגרם לו ההליך הפלילי, כפי שהדבר בא לביטוי בתסקיר שירות

לדבריו הנאשם נטל אחריות ושיתף פעולה עם רשויות החוק ועם שירות המבחן. הוא אמנם ניהל את המשפט, אך נוכח זיכוי משני השלבים הראשונים, הייתה לכך הצדקה ומכל מקום - ניהול משפט ושמיעת ראיות אינם שיקול להחמרה בעונש. כן נטען, כי מעצרו, בתנאים המגבילים בהם שהה, ההליך הפלילי והמפגש עם שירות המבחן, חידדו לנאשם את הגבולות בין מותר ואסור ומהווים יחדיו הרתעה של ממש שלא יעבור על החוק.

כן ביקש להתחשב באמור בתסקיר שירות המבחן, המהווה, לשיטתו, תשתית מבוססת לקיום פוטנציאל של ממש בשיקומו וביקש לקבל את המלצת שירות המבחן. לדבריו, שיקול השיקום כפי שנקבע בסעיף 40ד לתיקון 113, צריך, במקרה זה, לקבל את הבכורה מבין השיקולים שעל ביהמ"ש לקחת בחשבון ושיקול זה מצדיק חריגה לקולה, ממתחם העונש ההולם, לגבי נאשם 2.

דברי נאשם 1

46. נאשם 1 אמר שהוא מתבייש מאד שהוא עומד לדין, על הטעויות שעשה וכי הוא בטוח במאה אחוז שהוא לא יבצע בעתיד כל עבירה פלילית. הוא ציין את שאיפותיו לעתיד וביקש מחילה.

לדבריו, הוא נקלע לאירוע, ללא כוונה או תכנון. עוד אמר, שהוא לוקח אחריות ומאד כואב לו על כאבם וסבלם של החיילים ועל הפחד שחשו באותו יום, למרות שלא הייתה לו כוונה כזאת. כל אדם טועה והוא מודה בטעות ולא יחזור עליה.

לדבריו, אז הוא לא חשב על המעשה, אבל היום הוא מבין היטב את המעשה ומבקש לבטל את ההרשעה ואם לא, לפחות לתת לו לסיים את הטיפול בשירות המבחן ואת הליך השיקום.

דברי נאשם 2

47. נאשם 2 הביע צער על כל מה שהיה, וציין כי אם יכול היה לחזור לאותו זמן הוא היה נוהג אחרת. הוא שילם מחיר אישי כבד ולדבריו, צפוי לו עוד ניתוח ונכותו תעלה על 60%. הוא אב לשני ילדים. הגדול לומד באוניברסיטה בצפת והשני כל הזמן צמוד אליו ועוזר לו.

הוא ביקש להתחשב גם בו וגם בנאשם 1. אם טעו הם מבקשים סליחה ומבטיחים לא להגיע יותר לבית המשפט.

דין וגזירת הדין

48. קשה היא גזירת הדין וקשה היא, פי כמה וכמה, במקרים מורכבים, כפי המקרה. אודה, כי מלאכתי לא הייתה קלה, כלל ועיקר.

על הקושי, בפניו עומד שופט, שעה שעליו לאזן בין השיקולים השונים ולגזור את הדין, לשבט או לחסד, עמד כבוד השופט אלון עוד בע"פ 1399/91 רוני ליבוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(1) 177, בעמוד 180 (1993), (24.01.1993) באמרו:

"... גזירת הדין, מידתה ושיעורה קשים הם שבעתיים מהכרעת הדין, במיוחד משמדובר בהשתתפות עונש מאסר. המחוקק קובע במסכת דיניו את הגבול המרבי של העונש, שעדיו ניתן להגיע בעבירה פלונית או אלמונית, ומקביעה זו אין להסיק אלא מה מידת החומרה של אותה עבירה בעיני המחוקק; ומדרכו של המחוקק שעונש המאסר יש לו שיעור למעלה ואין לו שיעור כלשהו למטה (פרט למקרים יוצאים מן הכלל). אכן, במסורת הפסיקה נקבעו כללים כלליים בדבר דרכי הענישה ומטרותיה, שעל השופט לשקללם בבואו לגזור את הדין: אופייה של העבירה ונסיבותיה; עולמו של העבריין, עברו ועתידו; הצורך בהרתעתו של העבריין שהורשע ובהרתעתם של עבריינים בכוח; מידת התגמול וחובת השיקום; תיקון היחיד ותקנתה של החברה. כל אלה השיקולים יפים ונוחים הם לעיון ולדין, אך קשים הם ביותר ליישם להלכה ולמעשה, שהרי מעצם מהותם וטיבם אין בהם אלא משום הכוונה כללית לשופט בעשותו במלאכת הענישה, ואין בהם אלא משום נקודות מוצא בלבד. ומובן ואין צריך לומר, ששיקולים אלה לעתים רחוקות עולים הם בקנה אחד ולעתים קרובות נוגדים הם זה לזה. זיווגם של שיקולים אלה והאיזון ביניהם קשים הם כקריעת ים סוף, ויישומם להלכה ולמעשה במקרה המסוים שלפני השופט מסור הוא לחוכמתו, ללבו ולמצפונו".

49. תיקון 113 לחוק העונשין ביקש להתוות את מלאכת הענישה, במטרה להקל על גזירת הדין ולהשיג יתר שוויון בענישה, אולם דומה כי הדבר לא צלח. ייתכן שמלכתחילה הניסיון נדון לכישלון, שכן לעולם אין נסיבות האירועים זהים לחלוטין, לעולם אין הנאשמים, זהים בנסיבותיהם האישיות, לעולם על הענישה להיות אינדיבידואלית ולעולם שיקול הדעת לא יהיה אחיד.

לפיכך, על השופט הגוזר את הדין, לבחון את כל הנתונים ולהביא בחשבון את כל השיקולים, אשר יש לשקול בכל מקרה המובא בפניו. מטבע הדברים, מדובר בשיקולים סותרים ומתנגשים ועל בית המשפט מוטלת חובה לאזן ביניהם, על פי הנסיבות הספציפיות של המקרה, על פי טיב העבירה וחומרתה, מדיניות הענישה ונסיבותיו האישיות של הנאשם העומד בפניו. לעיתים יהא עליו לתת לשיקול אחד משקל רב יותר מאשר לשיקול אחר ולעיתים - להיפך, אך אין השופט יכול להתעלם כליל מנסיבה רלבנטית או משיקול רלבנטי. חובה על שופט הגוזר את הדין, להביא בחשבון לא רק את האינטרס של הנאשם, אלא גם את קורבן העבירה ואת האינטרס הציבורי. ראו, בעניין זה, את דברי הנשיא ברק בע"פ 212/79 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2), 421, בעמודים 434-435 (1979) (20.12.1979), אשר הבהיר את מלאכת האיזון המוטלת על השופט היושב בדין, באמרו:

"... ביסוד הענישה אינו עומד שיקול אחד ויחיד, אלא מכלול של שיקולים. במלאכת הענישה בכל

מקרה ומקרה חייב השופט למצוא את המשקל הראוי שיש להעניק לכל אחד מהשיקולים הנזכרים, תוך שהוא מודע לכך כי לעיתים קרובות שיקול אחד בא על חשבוננו של שיקול אחר. מכאן, שהעונש אשר מוטל בסופו של דבר על הנאשם, אינו אלא תוצאה 'משוקללת' - אם תרצה פשרה - של השיקולים השונים שיש להביאם בחשבון. מלאכת 'שקלול' זו אינה מלאכה מדעית, אך היא אף אינה מלאכה שרירותית. היא ענין שבשיקול דעת, הנעשה על הרקע הכללי והאינדיבידואלי, במסגרת המדיניות העונשית הכללית כפי שהיא מתבצעת על-ידי בתי-המשפט."

50. כאמור - תיקון 113 לחוק העונשין התווה, בסעיף 40ב לחוק, את העיקרון המנחה, הוא **עיקרון ההלימה**, שעיקרו הוא קיום **יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ובין מידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו**. יחס זה מבטא, למעשה, את עיקרון הגמול (ראו ע"פ 1523/10 פלוני נ' מדינת ישראל (18.4.2012)).

51. תחילה, על בית המשפט לבחון, האם העבירות בהן הורשע הנאשם מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים, שאם כן - יהא עליו לקבוע מתחם ענישה הולם לכל אירוע בנפרד (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין וע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל (5.8.2013)).

במקרה דנן, אין חולק כי גם לגבי נאשם 1 (אשר הורשע בשני שלבים של האירוע - המרדף והמחסום) מדובר באירוע אחד ולכן, גם לגביו, ייקבע מתחם עונש הולם אחד. מתחם העונש ההולם ייקבע בהתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, הכלולות בסעיף 40ט לחוק העונשין.

52. בטרם אפנה לבחון את מתחם העונש ההולם, לגבי כל אחד מהנאשמים על פי חלקו, אבקש לומר כמה מילים, נוכח דברים שנאמרו על ידי עדי האופי ואף נכללו בטיעוני הנאשמים לעונש;

התיק לא התנהל נגד בני העדה הדרוזית וגזר הדין שניתן בו איננו, **בשום פנים ואופן**, גזר דין נגד העדה הדרוזית. כתב האישום הוגש נגד מי שביצעו עבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ומעשיהם של הנאשמים אינם מכתימים את כל העדה הדרוזית, שהיא עדה שומרת חוק, שבניה נוטלים חלק חשוב וחיובי בכל תחומי החיים במדינת ישראל, לרבות כוחות הביטחון ואף שותפים בנטל ההגנה על המדינה ועל אזרחיה.

בין העדה הדרוזית לבין מדינת ישראל קיים מרקם יחסים ייחודי, של שיתוף פעולה, כבוד והערכה. העדה הדרוזית קשרה את גורלה בגורל המדינה והעם בישראל וברית-עולם שוררת ביניהם. העדה הדרוזית היא "איבר מאבריה של החברה הישראלית" ויש לה נציגות נכבדה גם במערכות הצבא והשלטון. היא נוטלת חלק מהותי וחשוב ביותר בהבטחת חוסנה הצבאי והביטחוני של המדינה ותורמת תרומה חשובה לחיי החברה, התרבות והרוח בישראל. ראו: בג"ץ 7178/08 פורום ראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות בישראל ועוד נ' ממשלת ישראל (18.11.2009). כן ראו: בג"ץ 9611/00 בדר מרעי נבאל נ' מרעי נזיה (4.4.2004).

העדה הדרוזית ובניה אינם עומדים לדין היום וגזר הדין אינו גזר דינם. זהו גזר דינם של שני הנאשמים, אשר עברו על החוק. יש לכבד ולהעריך את עמידת נכבדי העדה והעדה כולה, לאחר האירוע, בעד שלטון החוק והסדר הציבורי, גם בעת כאב כה קשה על סבל אחיהם אשר בסוריה. יש לברך על פעילותם הנמרצת של מנהיגי העדה, לשם מניעת הישנות אירועים שכאלה בעתיד, פעילות שנשאה פרי, שהרי מאז האירוע ועד היום לא נרשמו אירועים דומים. אתן לכך משקל, לקולה.

עם זאת, לא אוכל שלא לומר, כי דווקא לאור הדברים האלה, שמעתי בתדהמה, אמירות שונות מפי חלק מעדי האופי וכן בטיעוני עו"ד כרמל לעונש (כפי שצוטטו לעיל), בדבר תגובות שונות, העלולות לבוא מצד הציבור הדרוזי, ככל שגזר הדין לא יניח את דעתם של בני העדה הדרוזית. צר לי על אמירות אלה, שאין להן מקום במדינה דמוקרטית, שומרת חוק, ורוצה אני לקוות שלא הייתה כוונה אמיתית מאחוריהן.

53. כאמור, כל עדי האופי וכן הסנגור, בטיעוניו, הדגישו וחזרו והדגישו, את כאבה של העדה הדרוזית נוכח המעשים החמורים שנעשים נגד אחיהם שבסוריה, כפי שתוארו על ידי העדים. בהחלט ניתן להבין את הכאב, את הזעם ואת התסכול. כן ניתן להבין את רצונם של בני העדה הדרוזית לפעול על מנת למנוע את המשך המעשים ולראות את מבציהם נענשים.

עם זאת, אין להשלים עם הדרך בה נהגו הנאשמים ולא ניתן לעבור עליה לסדר היום. מדינה חפצת חיים, שחיי אזרחיה, שלטון החוק והסדר הציבורי והאזרחי, כמו גם שלום הציבור, יקרים בעיניה, אינה יכולה להשלים עם המעשים בהם הורשעו הנאשמים שבפניי, ועל מתחם העונש ההולם לבטא זאת.

54. עוד אציין, כי נראה שנכבדי העדה, בפעולותיהם לאחר האירוע, אכן השיגו הרתעה. עם זאת, תיקון 113 צמצם עד מאד את מקומו של שיקול ההרתעה, בכלל השיקולים והנסיבות שעל בית המשפט להביא בחשבון, בעת גזירת הדין. שיקול ההרתעה אינו מצוי בסעיף 40ט' המפרט את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה שעל ביהמ"ש להביא בחשבון ואף אינו מצוי בסעיף 40יא', במסגרת הנסיבות שאין קשורות בביצוע העבירה, אותן על בית המשפט לשקול במסגרת גזירת הדין בתוך המתחם (או בחריגה לקולה ממנו).

במסגרת תיקון 113 ייחד המחוקק לשיקול ההרתעה (בין של הנאשם ובין של הרבים) מקום בסעיפים 40ה' עד 40ז', אשר באים לידי ביטוי רק לאחר שנקבע מתחם עונש הולם. לא אפרט מעבר לכך, שכן בענייננו אין מקום להחיל איזה מהסעיפים הנ"ל.

קעת אפנה לדון במתחם העונש ההולם לכל אחד מהנאשמים

55. הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים (כל אחד על פי חלקו) הם קדושת החיים והבריאות, הזכות האנושית הבסיסית של אדם לשלמות גופו, לקבלת טיפול רפואי נדרש, להגנה מפני מי שמנסים להזיק לו. כן נפגע הערך החשוב של שלטון החוק. מי שמטרתו למנוע, באמצעות מעשים כפי שנעשו במקרה זה, העברה של פצועים, באמבולנס צבאי, לבית חולים בישראל, שהיא פעולה שנעשתה על פי החלטה של הרשויות המוסמכות בישראל, פוגע באופן ממשי וחמור בשלטון החוק. זאת - ללא כל קשר לזהותם, למוצאם או להשתייכותם של הפצועים, או של

הנאשמים.

מידת הפגיעה בערכים הנ"ל חמורה היא עד מאד: מצב בו אזרחים עושים דין לעצמם, בדרכים בלתי חוקיות, מול רשויות השלטון ורשויות החוק, תוך סיכון חיי אדם, הוא מצב חמור ביותר, שאין להשלים עמו.

56. נטען, כי העבירות בוצעו באופן ספונטאני, ללא תכנון מוקדם [(סעיף 40ט(א)(1)], כתוצאה מהתלהטות הרוחות עקב סבלה של העדה הדרוזית, בשל הנעשה בסוריה והעברת הפצועים סוריים באמבולנס, לטיפול בישראל. אכן, לא הוכח כי מי מהנאשמים לקח חלק בתכנון מוקדם ולכן אצא מנקודת הנחה שהם הגיעו למקום באופן ספונטאני. עם זאת, מעצם העובדה שנאשם 1 לא רדף לבדו אחרי האמבולנס, אלא ביחד עם כלי רכב אחרים ובעצם ניסיונם של כלי הרכב לגרום לאמבולנס לעצור, עולה תכנית משותפת, גם אם ספונטאנית וקצרת-מועד. כך גם לגבי המחסום; לא ניתן להציב מחסום על הכביש (אשר הורכב מרכבו של נאשם 1 ומנאשם 2 ועוד שלושה אנשים), ללא כל תכנון. עם זאת, בהעדר ראיה שהנאשמים לקחו חלק בתכנון בשלב מוקדם יותר, אתן לכך משקל מועט בקביעת המתחם.

57. נאשם 1 נטל חלק פעיל ואקטיבי הן במרדף והן במחסום. חלקו של נאשם 2 קטן, משמעותית מחלקו של נאשם 1, שכן הוא הורשע "רק" בחסימת הכביש [סעיף 40ט(א)(2)].

58. לעניין הנזק שנגרם כתוצאה מביצוע העבירה [סעיף 40ט(א)(4)] אין לקבל את הטענה לפיה איש לא נפגע, כתוצאה מהסיכון שיצרו הנאשמים. הנזק העיקרי והמשמעותי נגרם, כמובן, לנאשם 2, אשר נפגע קשה בגופו.

נאשם 1 לקח חלק במחסום, בכך שהוא חסם, באמצעות רכבו, את הנתיב הימני של הכביש (בו שני נתיבים בלבד) וחסימה זו אילצה את נהג האמבולנס להסיט את ההגה לנתיב השמאלי (הנגדי) של הכביש, אותו חסם נאשם 2 ביחד עם עוד שלושה אנשים. לא רק זאת, אלא שהרדיפה אחרי האמבולנס וניסיונות הרודפים, ונאשם 1 ביניהם, לגרום לו לעצור, גרמו אצל נוסעי האמבולנס, לרבות הנהג, חשש ממשי לחייהם וחשש מוצדק לעצור, פן יבולע להם ולפצועים, עליהם הם היו מחויבים להגן. המרדף תרם, אפוא, תרומה משמעותית, לכך שנהג האמבולנס חשש לעצור וניסה לעבור את המחסום, הכול כמפורט בהכרעת הדין.

כל אחד משני הנאשמים אחראי, אם כך, לנזק שנגרם לנאשם 2.

בנוסף, אין להקל ראש בפחד ובאימה שחשו נוסעי האמבולנס, במהלך המרדף ועד שהגיעו לתחנת המשטרה בנהריה, כפי שהעידו בפניי. אמנם, לא הוכח שנגרם למי מהם נזק של ממש, או נזק תמידי, אך יכולתי להתרשם מדבריהם, כי האירוע היה טראומטי עבורם (ראו עמ' 9 להכרעת הדין). לנזק זה אחראי נאשם 1 בלבד.

59. **פוטנציאל הנזק** [סעיף 40ט(א)(3)] רב וחמור, פי כמה, מהנזק שנגרם בפועל. אמנם, המרדף התקיים בשעת לילה בה התנועה בכביש מעטה ולא ארך זמן רב אולם, גם כך, הסיכון היה, עדיין ממשי ביותר ואין צורך להרבות מילים בעניין זה.

אסתפק בהבאת דברים שציינתי בהכרעת הדין, שם אמרתי: "כל בר דעת מבין, כי רדיפה אחר רכב אחר, באופן בו תוארה נהיגת האיביזה הצהובה וכי הצבת מחסום בדרכו של הרכב הנמלט, בדרך בו הוצב, יוצרת סיכון משמעותי לחיי

אדם בנתיב תחבורה - הן לחיי נוסעי האמבולנס, הן לחיי האנשים הנמצאים ברכבים הרודפים, הן לכלי רכב נוספים העשויים להשתמש בדרך והן לאנשים החוסמים את הכביש, במחסום" (סעיף 160 להכרעת הדין). כן קבעתי, כי: "רדיפה, ביחד עם רכבים אחרים, אחר רכב כלשהו ובוודאי אחר אמבולנס המוביל פצועים (במיוחד בנסיבות דכאן ועל רקע האירוע בכיכר) ניסיונות לגרום לאמבולנס הנמלט לעצור, תוך נסיעה מצדדיו מאחוריו ומלפניו ובסופו של דבר, הקמת המחסום כאמור, מקימה צפיות ברמה גבוהה ביותר, של פגיעה בכל מי שנמצא בדרך, כאפשרות קרובה לוודאי ואין לי ספק שהנאשמים הבינו זאת וצפו זאת" (סעיף 161 להכרעת הדין).

לא למותר להדגיש כי, במקרה זה, הסיכון שהעבירה באה למנוע התגשם, בפועל, בעצם פגיעתו של נאשם 2. מדובר היה בסיכון ברור, מידי, ממשי ומוחשי, עד כדי, חלילה, אבדן חיי אדם ורק בנס לא נגרם נזק רב יותר.

60. אכן, קשה להשוות בין מקרה זה למקרים של הימלטות נהגים מניידות משטרה ויש לבחון כל מקרה לגופו, אולם התייחסות למרדף כאל "נהיגה מהירה", חוטאת לאמת. "התיאור" של "הנהיגה המהירה" עושה את כל ההבדל.

מרדף כמתואר, אשר אילץ את נהג האמבולנס לנסוע על פס לבן באמצע כביש בן שני נתיבים בלבד, בחשיכה, במהירות גבוהה, בכביש מפותל, כמו גם הצבת מחסום, כפי שהוצב במקרה זה - בעיקול, או מיד לאחריו, מסוכנים לא פחות מאשר חלק גדול מהמקרים אשר נדונו בפסקי הדין העוסקים בעבירה זו. קבעתי בהכרעת הדין, כי "אינני רואה הבדל מהותי בין מקרים של סיכון חיי אדם בעת הימלטות מרכב משטרה לבין המקרה דנן ואם יש הבדל - הרי הוא לרעת מי שרודף ולא לרעת מי שנרדף".

61. הסיבות שהביאו את הנאשמים לביצוע העבירה [סעיף 40ט(א)(5)] פורטו לעיל, בהרחבה. כאמור, במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם, אתן משקל לדברי עדי האופי בדבר הגורם להתלהטות הרוחות ולנסיבות האירוע, בכללותן, אשר וודאי השפיעו על עצם השתתפותם של הנאשמים באירוע.

62. הסנגורים טענו, כי יש להקל בעונשם של הנאשמים מחמת "הגנה מן הצדק" ומחמת מחדלי חקירה של המשטרה. נטען, כי לו הייתה המשטרה מבצעת חקירה ראויה, היא הייתה יכולה להגיע למעורבים נוספים ואף למארגני האירוע. כיום, במסגרת טיעוניהם לעונש, חוזרים הסנגורים, על טענות אלה ומדגישים, כי הנאשמים דכאן אינם צריכים לשאת על כתפיהם את כל הענישה המתחייבת מהאירוע וכי יש להתחשב בטענת "הגנה מן הצדק" שהעלו, לעניין העונש.

טענת ההגנה מן הצדק, גם נוכח טענות למחדלי חקירה, נבחנה על ידי במסגרת הכרעת הדין ונדחתה, מהנימוקים המפורטים שם. בין היתר קבעתי, כי גם אם החקירה הייתה רחוקה מלהיות מושלמת וגם אם אין לשלול אפשרות שניתן היה להגיע למעורבים נוספים, לא מצאתי שהיחידה החוקרת או המאשימה נהגו בחוסר תום לב, או כי מניעים פסולים הניעו את החקירה או את הגשת כתב האישום. בד בבד קבעתי, כי במהלך שמיעת הראיות עלה, בבירור, כי בידי הנאשמים מצוי לפחות חלק מהמידע שהיחידה החוקרת יכולה הייתה, לטענתם, לגלות בעקבות חקירה נוספת, אך הם בחרו להסתיר מידע זה ולא לגלותו. גם לכך יש לתת משמעות, לעניין הטענה להגנה מן הצדק ולמחדלי חקירה.

63. אין לי ספק ששני הנאשמים הבינו את הפסול שבמעשיהם, הבינו שהם עוברים על החוק והבינו את הסיכון

שבמעשים. שניהם יכולים היו להימנע מביצוע המעשים ולהפסיקם בכל עת, אך הם בחרו לנהוג אחרת. בעצם העובדה שהחליט מי שהחליט, שהאמבולנס ייסע דרך היישוב חורפיש, אין לראות משום התגרות כלשהי וזאת - גם אם ניתן היה לנסוע בדרך אחרת (ואינני קובעת כך) [סעיפים 40ט(א)(6)+(7)].

אציין, כאן, טענתו של נאשם 2, לפיה הוא הגיע למקום כדי לעזור ולהרגיע את הרוחות, נדחתה על ידי בהכרעת הדין, כך שאין טענה זו יכולה להוות נימוק לקולה, כפי שנטען בטיעוני סנגורו לעונש.

מדיניות הענישה

64. כאמור - אין חולק, כי בין המקרים של עבירת סיכון חיי בנתיב תחבורה, מדובר במקרה שנסיבותיו ייחודיות. עם זאת, ניתן ללמוד על מתחם העונש ההולם גם מכלל גזרי דין שניתנו בעבירה זו, כמובן - בהתאמות ובשינויים הנדרשות.

כל צד הציג פסיקה, לתמיכה בטענותיו באשר למדיניות הענישה ולמתחם העונש ההולם. עיון בפסיקה שהציגו הצדדים מעלה, כי **הרף התחתון** של מתחם הענישה, בנסיבות בהן היה מדובר במרדפים, תוך שהנאשם נהג באופן פרוץ המסכן את שלום הציבור ולעיתים גם ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח ו/או בשכרות או תחת השפעת סמים, עומד, בדרך כלל (גם לגבי נאשמים נעדרי עבר פלילי), על **4** שנות מאסר. כך גם אמר בית המשפט העליון, במפורש, במספר לא מועט של פסקי דין. ראו, למשל: ע"פ 8421/12 ינון בן חיים נ' מדינת ישראל (29/9/2013); ע"פ 5619/13 מוחמד מסארוה נ' מדינת ישראל (18/5/2014).

קיימים, כמובן, גם מקרים בהם נקבעו מתחמי ענישה נמוכים יותר, ובהתאם - נגזרו עונשים קלים יותר (כפי גזרי דין שהובאו בעיקר על ידי הסנגורים, אך גם על ידי המאשימה).

65. אעיר, כי על אף החומרה הרבה שיש לייחס לעבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, כאשר מדובר בייחודי אבנים על כלי רכב נוסעים (ולו גם אבן אחת) סבורה אני שנסיבות של נסיעה פראית, המסכנת חיי אדם, הן חמורות יותר. כמובן שיש לתת את הדעת לאופן הנסיעה, למשך הנסיעה ולשאר הנסיבות הרלבנטיות של כל מקרה ומקרה. ראו סקירה נרחבת של גזרי דין שניתנו בגין עבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, בע"פ 5981/15; 7190/15 מדינת ישראל נ' וולד סלוצקי (05.07.2016). כמובן שהמקרים שונים ומגוונים, יש מהם מקרים חמורים יותר ויש מהם מקרים חמורים פחות. עם זאת (כאמור) ניתן, תוך ביצוע התאמות על פי השינויים המחויבים, לגזור מהם את מתחם העונש ההולם את המקרה דנן.

66. לפני שאקבע את מתחם העונש ההולם בענייננו, אחזור ואציין מדברי חלק מעדי אופי ומדברי הסנגור, אשר אמרו, כי קיימים מקרים חמורים יותר, בגינם אף לא הוגשו כתבי אישום. טענה זו היא, למעשה, טענה של הגנה מן הצדק, אליה כבר התייחסתי וכאן אציין רק, כי בית המשפט אינו ניזון משמועות ומאמירות כלליות, שלא הונח להן בסיס ברור. טענה כזו יש לטעון כראוי והחובה להוכיחה (ולו בראשית ראיה) מוטלת על הנאשם. דבר זה לא נעשה.

67. אבקש להביא (מעט בהרחבה) שתי דוגמאות משני גזרי דין. על אף שמדובר בעניינים שונים ובעבירות שונות מהמקרה דנן, יש בשתי הדוגמאות כדי להצביע על מתחם העונש ההולם את חומרת העבירה המיוחסת לנאשמים שבפני ועל האופן בו יש להתייחס לרקע שקדם לאירוע ולנסיבותיו.

68. המקרה הראשון נדון בעניין סטרין - 10423/07+ע"פ 156/08 מדינת ישראל נ' שמשון סטרין (11/6/2008). בבית המשפט העליון נדון ערעורו של סטרין על חומרת העונש וכן ערעורה של המדינה על קולת העונש, שנגזר על סטרין בגין הרשעתו בשתי עבירות של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין.

הרקע לעבירות בהן הורשע סטרין, היה מחאה נגד ההתנתקות. במהלך יישום תכנית ההתנתקות ובכלל זה, הריסת בתי ההתנחלויות, פלשו ישראלים לבית נטוש, התבצרו בו וידו אבנים על כוחות הביטחון ועל פלסטינים. הפלסטינים, מצדם, ידו אבנים לעבר הישראלים. חלק מאנשי כוחות הביטחון והפלסטינים נפגע מידיו האבנים.

מיד לאחר האירועים, תפסו שני קציני צה"ל צעיר פלסטיני (להלן: "**הצעיר**") אשר יידה אבנים לעבר הישראלים. אחד הקצינים הוביל את הצעיר לכיוון ג'יפ צה"ל שהיה במקום, במטרה לעצור אותו. כאשר הם התקרבו לאזור בו היו הישראלים, כמה ישראלים (שזהותם אינה ידועה) התנפלו על הצעיר, תקפו אותו והטיחו בראשו ובגופו אבנים. בהמשך, הוביל הקצין את הצעיר הפצוע למקום מחסה, מאחורי חומה וניסה להגן עליו, ואז הגיעו, בזה אחר זה, שני ישראלים שזהותם אינה ידועה, וכל אחד מהם יידה אבן לעבר הצעיר הפצוע, ונמלט מהמקום.

69. לפי קביעת בית המשפט המחוזי, בהמשך הגיע גם סטרין למקום, קפץ מעל החומה והטיח, בעוצמה, אבן (ולא גושי חול, כפי שטען סטרין) לכיוון ראשו של הצעיר. לא הוכחה חבלה ספציפית שנגרמה לצעיר (שכבר היה פצוע) כתוצאה מפגיעת האבן שהשליך עליו סטרין.

נקבע, כי לסטרין הייתה כוונה לפגוע בצעיר ולחבול בו, אך לא הייתה לו כוונת קטילה ולכן הוא זוכה מעבירה של ניסיון לרצח, בה הואשם, והורשע בעבירה של חבלה מחמירה. מאחר שהוכח שסטרין השתתף גם ביידוי האבנים מתוך הבית הוא הורשע באותה עבירה גם לגבי אירוע זה.

בנוסף, הורשע סטרין, על פי הודאתו בעבירות של התפרעות, איומים ושהייה בשטח סגור.

70. בעת ביצוע העבירה היה סטרין בן 18, על סף גיל הקטינות. הוא שהה במעצר במשך 7 חודשים.

התסקיר שהוגש בעניינו היה חיובי ביותר, מכל הבחינות. סטרין היה אותה עת תלמיד ישיבה אשר ציפה לגיוס לצה"ל ורצה להתגייס ליחידה קרבית. מהתסקיר עלה, כי אין לו נורמות עברייניות והוא בעל דפוסי חשיבה נורמטיביים. הוא הבין את האישומים נגדו, התקשה לראות עצמו כמי שפעל בכוח ובאלימות והסביר את התנהגותו על רקע ההתנתקות, לה התנגד. הוא הודה כי טעה כאשר חשב שהתנגדות אקטיבית תוכל למנוע את יישום תכנית ההתנתקות, וציין כי כיום הוא מאמין שתפיסתו האידיאולוגית תמומש באמצעות לימוד תורה ועבודת כפיים. לאור גילו הצעיר והתקופה הממושכת בה שהה במעצר ממש ובמעצר בית. לאחר מכן, המליץ שירות המבחן להטיל עליו רק עונש צופה פני עתיד.

בית המשפט המחוזי קבע, כי מתחם הענישה ההולם נע בין שירות לתועלת הציבור, ואפשר גם ללא הרשעה, לבין 24 חודשי מאסר בפועל ו-12 חודשי מאסר על תנאי וגזר את עונשו לשישה חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות ו-18 חודשי מאסר על תנאי.

71. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של סטרין על הרשעתו תוך שהוא מציין, כי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין אינו מחייב שתיגרם בפועל תוצאה של חבלה חמורה וכי די בניסיון לפגוע על מנת שתושלם העבירה. מנגד - קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה על קולת העונש, בקבעו, כי "העונש שהוטל על המערער, 6 חודשי מאסר

לריצוי בעבודות שירות, אינו הולם את חומרת המעשים ואת נסיבות העניין".

ביחס לאחריותו של סיטריין, קבע בית המשפט העליון, כי: "אכן במסגרת אירועים אלה השתתפו ישראלים נוספים ואולם, כל אחד מהמעורבים תרם להשגתה של המטרה המשותפת-פגיעה בפלסטינים ששהו באזור בכלל, ובצער בפרט. אחריותו של המערער אינה נמדדת רק על פי תרומתו הישירה לאירוע, אלא מתוך ראייה רחבה יותר של מטרתו המשותפת של ההמון שהוא היה חלק ממנו (ראו: עניין חמד לעיל, וגם: ע"פ 6569/05 אבו אלעיש נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 24.7.2006)), וכפי שצינו בעבר: 'התפרעויות של המונים בכלל, ועל רקע לאומני בפרט, צריכות לזכות בתגובה עונשית קשה וכואבת, ויהיה מוצאם של המתפרעים אשר יהיה. כך נוהגת מדינת חוק. כך זכאים לצפות כל הבאים בשעריו של בית המשפט'".

ובהמשך: "אומנם מהתסקיר בעניינו עולה כי כיום המערער בוגר יותר, מבין את התייחסותו הילדותית והתנהגותו הבעייתית באירוע, ונראה כי אינו בעל קווי אישיות אלימים. אולם, על מה שהעין רואה בסרטים - לא ניתן לעבור בקלות לסדר היום".

72. בסופו של דבר, תוך שהוא מציין את הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה נוהגת למצות את הדין, העמיד בית המשפט העליון את עונשו של סיטריין על **15 חודשי מאסר לריצוי בפועל**, בניכוי ימי מעצרו וקבע, כי יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

73. המקרה השני, הוא עניין ארקאן - ע"פ 278/14 ארקאן כורבאג' נ' מדינת ישראל (16/6/2014), שם נדון ערעורו של ארקאן, על גזר דין, אשר ניתן **כשמונה שנים לאחר האירוע** ואשר השית עליו 11 חודשי מאסר בפועל וכן מאסר על תנאי.

מדובר היה בפרשה הידועה, בה ירה החייל נתן זאדה, ברובה מסוג M-16, בתוך אוטובוס, שנסע בקו מחיפה לשפרעם, הרג את נהג האוטובוס ושלושה מנוסעיו ופצע אחרים. בתגובה לכך, אירעה במקום התפרעות המונית שסופה - מעשה לינץ' בזאדה. שוטרים הגיעו למקום ואזקו את זאדה, אך ההמון, שכלל את ארקאן ונאשמים נוספים, תקף את זאדה הפצוע, השליך אבנים עליו ועל השוטרים והתפרע. בסופו של דבר, כתוצאה מתקיפות ההמון, נגרם מותו של זאדה.

לאחר שמיעת ראיות זוכה ארקאן מעבירה של ניסיון לרצח, בה הואשם, והורשע בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין; תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות; הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו והתפרעות שסופה נזק.

74. במועד האירוע היה ארקאן בן **19**, ללא כל עבר פלילי וללא דפוסים עברייניים. מהתסקיר עלתה תמונה קשה מאד באשר לחייו של ארקאן ופגיעתו בתאונה, שהותירה בו צלקות פיזיות ונפשיות והשפיעה קשות על חייו. עם זאת, התחתן והוא אב לפעוטה. בתסקיר הובהר, כי ארקאן אינו לוקח אחריות על העבירות, אולם נוכח מצבו הגופני והנפשי המורכב, המליץ שירות המבחן להימנע מעונש מאסר בפועל, ולהטיל עליו מאסר בעבודות שירות, מאסר מותנה והתחייבות להימנע מביצוע עבירות.

בית המשפט גזר על המערער עונש של 20 חודשי מאסר, מתוכם **11 חודשים לריצוי בפועל**, והיתרה מותנית למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

75. בית המשפט העליון דחה את הערעור תוך שהוא קובע, כי: **"הקינטור של זאדה היה קשה. למעשה - אין למעלה הימנו.** דברים אלה עומדים ביסוד העונשים הקלים יחסית שהושגו בפרשה זו על כל המעורבים, הן המערער והן המורשעים בעבירות חמורות יותר. נסיבות המקרה הן ייחודיות ולא אכחד שקשה לתחום אותו במתחמי ענישה ראויים רגילים. אך, כפי שהבהיר בית המשפט קמא, חברה מתוקנת אינה יכולה להסכין עם עשיית דין עצמי או עם פעולות תגמול עצמאיות. איני רואה מקום להתערב לא במתחם שנקבע, ואף לא בעונש שהוטל, עונש שאלמלא מעשיו של זאדה היינו קובעים שהוא קל במידה בלתי סבירה, גם בשים לב לנסיבות האישיות של המערער".

76. אין לגזור גזירה שווה משתי הדוגמאות הנ"ל, לענייננו, אולם ניתן ללמוד מהן על המשקל שיש לתת לרקע למעשים ולגורמים שהביאו את הנאשמים לכדי ביצוע העבירה [במסגרת סעיף 40ט(א)(5)].

77. אין לקבל את טענת ההסתמכות שנשמעה מפי סגורו של נאשם 1. כאמור, בד בבד עם הסכמתה לדחיית הדיון על מנת לאפשר לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים שיכלול המלצה, הבהירה המאשימה שהיא איננה מתחייבת לקבל את המלצת שירות המבחן ולא היה מקום שהנאשם יפתח ציפיות.

אף במקרה (שלא התקיים בענייננו) בו המאשימה הסכימה, במסגרת הסדר טיעון, שנאשם יישלח לתסקיר שירות המבחן "שבמידה ויהיה חיובי, המאשימה תשקול להאריך את המאסר המותנה העומד כנגד הנאשם", נקבע כי אין לראות בדברים אלה התחייבות מצד המאשימה לתוצאה כלשהי וכי נשמרת זכותה לא להסכים להאריך את המאסר המותנה, גם אם התסקיר יהיה חיובי. ראו: רע"פ 1756/16 נתנאל ימיני נ' מדינת ישראל (16.03.2016).

78. אוסיף ואומר, כי אין ולא כלום בטיעון לפיו לא היה טעם בדחייה, שכן את הטיעון שטענה המאשימה לעונש, היא יכולה הייתה לטעון כבר בישיבה בה הומצא התסקיר הראשון. היענות מאשימה לבקשת נאשם לאפשר לו להביא בפני בית המשפט תסקיר או תסקיר משלים, בטרם יכריע בית המשפט בגורלו, לטובת הנאשם היא. דחייה כזו נותנת **לנאשם** הזדמנות לשפר את מצבו, בטרם הטיעונים לעונש ואין כל מקום לנצל את הסכמת המאשימה כי תינתן לו הזדמנות כזו, כדי לכרוך חבל על צווארה ולומר "מחויבת את", על אף שהודיעה, והבהירה, כי הסכמתה לא תפעל נגדה והתסקיר המשלים לא יחייב אותה. עוד אומר, כי ראוי היה שהנאשם ישמח על ההזדמנות שניתנה לו ולא ילין, בעת הטיעונים לעונש, על כך שנתנו לו להשתלב בהליך טיפולי, ממנו הוא רק יכול לצאת נשכר, ולא ילין על חוסר הטעם שבכך.

79. לאחר שהבאתי בחשבון את כל האמור לעיל ונתתי משקל של ממש לרקע לאירוע, אני קובעת כי מתחם העונש ההולם את העבירה בה הורשע נאשם 1, על נסיבותיה, **נע בין 18 חודשים לבין 36 חודשי מאסר בפועל** וכי מתחם הפסילה **נע בין 12 ל- 24 חודשי פסילה בפועל**, וכן מאסר על תנאי.

מתחם העונש ההולם את העבירה בה הורשע נאשם 2, על נסיבותיה, **נע בין 12 חודשים לבין 24 חודשי מאסר בפועל**, בצירוף מאסר על תנאי וקנס.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

העתירה לביטול הרשעתו של נאשם 1

80. הדיון בשאלת ביטול ההרשעה מתייחס לנאשם 1 בלבד, שכן רק לגביו המליץ שירות המבחן לבטל את ההרשעה. לא ניתנה המלצה דומה לגבי נאשם 2 וכלל לא התבקש ביטול הרשעתו.

81. סעיף 71א(ב) לחוק העונשין, מסמיך את בית המשפט, אשר מצא כי נאשם ביצע עבירה, להימנע מהרשעתו, תוך מתן צו שירות לתועלת הציבור.

סעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982, מסמיך את בית המשפט שהרשיע נאשם לבטל את ההרשעה במסגרת גזר הדין, ולהטיל עליו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה, או לצוות כי הנאשם ייתן התחייבות להימנע מעבירה.

82. הכלל בדיני העונשין, החל על בגירים, הוא כי כל מי שעובר עבירה על החוק יורשע בדין וכי רק במקרים חריגים יימנע בית המשפט מלהרשיע נאשם בגיר, או יבטל הרשעתו. ניתן לעשות זאת בהתקיים שני תנאים מצטברים. התנאי הראשון הוא, שיוכח כי ההרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם והתנאי הנוסף הוא, כי סוג העבירה ונסיבותיה, מאפשרים לוותר על ההרשעה, בלי ששיקולי הענישה האחרים ייפגעו באופן משמעותי. ראו: הלכת כתב הנ"ל (ע"פ 2083/96), שם נקבע, כי: "הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים" (פסקה 7). ראו גם: ע"פ 9893/06 אסנת לאור אופיר נ' מדינת ישראל, (31.12.2007); רע"פ 2180/14 ספיר שמואלי נגד מדינת ישראל (24.4.2014).

לאחרונה, ברע"פ 1746/18 אלחנן יהודה פלהימר נ' מדינת ישראל (26/4/2018), חזר כבוד השופט שהם על העקרונות של הלכת כתב באמרו: "הלכה היא, כי הימנעות מהרשעה של נאשם שביצע עבירה, תעשה במשורה, וכפי שציינתי ברע"פ 5100/14 מסארווה נ' מדינת ישראל (28.7.2014): 'תוצאה של הימנעות מהרשעה, חרף הקביעה כי הנאשם ביצע את העבירה, היא תוצאה חריגה, השמורה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן'. שני תנאים מצטברים נקבעו, על מנת להימנע מהרשעה: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים" (הלכת כתב; רע"פ עובד ראובן נ' מדינת ישראל (14.3.2018); רע"פ 1931/15 מויסקו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.3.2015)).

83. המקרה בפניי אינו המקרה החריג, בו יש לבטל את הרשעתו של נאשם 1. למעשה, עניינו של נאשם 1 אינו נכלל אף לא בגדר אחד מהתנאים הנ"ל. ראשית - סוג העבירה, על נסיבותיה, אינו מאפשר לוותר על ההרשעה, בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים ובעיקרון ההלימה, היינו - בקיום היחס ההולם, הנדרש, בין חומרת העבירה (עליה עמדתי לעיל), ובין מידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש שיש להטיל עליו. שנית - לא הוכחה פגיעה חמורה בשיקומו של נאשם 1. גם אם אצא מנקודת הנחה שהרשעתו של נאשם 1 תפגע בסיכויו להתגייס למשמר הגבול או לשרת באופן אחר בכוחות הביטחון (ואינני קובעת כי כך הדבר, שכן עניין זה מסור לשיקול דעתם של כוחות הביטחון), אין בכך די כדי שייקבע כי הרשעתו תפגע פגיעה חמורה בשיקומו.

84. מעיון בשני תסקירי שירות המבחן, מתקשה אני להבין על סמך מה החליט שירות המבחן שיש לבטל את הרשעתו של נאשם 1.

כפי שפורט לעיל, בתסקיר הראשון צוין שנאשם 1 קיבל אחריות חלקית ושירות המבחן התרשם, כי הוא אינו מביע אמפטיה כלפי החולים באמבולנס, מתרכז בנזק האישי שלו בלבד, ואינו מבין את השלכות האירוע. כן נכתב, כי

נאשם 1 נוטה לעיתים להתנהל בפזיזות וכי צורך, הקיים אצלו, להיות במרכז המעגל החברתי, עלול להוביל אותו להתנהגות לא נורמטיבית, תוך היגררות אחרי הסביבה.

דברים אלה לא מצאו ביטוי בתסקיר המשלים, אולם אין להניח שחל בהם שינוי. בנוסף, מהתסקיר המשלים עולה שלא חלה התקדמות של ממש בהתייחסותו של נאשם 1 למעשיו באירוע וככל שחלה התקדמות, היא מינורית בלבד. בתסקיר המשלים מצוין כי, כעת, הנאשם "מוכן לבחון את התנהלותו באופן ביקורתי" וכי חלה "תזוזה לעבר קבלת אחריות, הכרה בחומרת המעשים ואמפתיה כלפי המתלוננים". צוין אף רצונו של הנאשם להתקבל לעבודה בשירות הביטחון.

85. לא ברור, אפוא, כיצד ראה שירות המבחן, באמור לעיל, הצדקה כלשהי לביטול ההרשעה ולענישה כה מקלה.

לא מצאתי לנכון לקבל את המלצת שירות המבחן. כידוע, על אף ששירות המבחן מהווה זרוע חשובה בעבודתו של בית המשפט, אין השופט כבול להמלצותיו, שכן שירות המבחן מתמקד בטובתו של הנאשם ובאינטרס האישי שלו ואין הוא מופקד על הראייה הכוללת הבוחנת גם שיקולים אחרים שעיקרם בטובת הכלל ובאינטרס הציבורי. אמנם, גם לציבור אינטרס בשיקומו של נאשם, אך על ביהמ"ש להביא בחשבון את כלל השיקולים ובכלל זה את עוצמתם של סיכויי השיקום, מהות העבירה, עוצמת הפגיעה בקורבן ובציבור וכיוצא באלה שיקולים. המלצות שירות המבחן מהוות חלק מהם. ראו: ע"פ 344/81 מדינת ישראל נ' סגל, פ"ד לה(4) 313 (24.08.1981). המלצת שירות המבחן היא "חלק מתמונה כוללת, שיש בה רכיבים שונים... על בית המשפט לשרטט את התמונה במכלולה ולשקללה" - רע"פ 3515/09 - מנחם פדאל נ' מדינת ישראל (21/5/2009) וכן: "ברי כי חוות דעת שירות המבחן מתמקדות בפן השיקומי הנוגע להם ואילו חובת בית המשפט לתת דעתו לשיקולים הכוללים של ההליך הפלילי וביניהם לענינים ששירות המבחן אינו מופקד עליהם" - ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני ו- 3 אח', פ"ד נד(3), 685, עמ' 690-691. (17/8/2000).

86. בעניינינו, התסקיר המשלים מתמקד אך ורק בעניינו של נאשם 1 ובאינטרס האישי, הפרטי, שלו והמלצותיו אינם עולים בקנה אחד עם תוכנם של שני התסקירים. בנוסף, מטבע הדברים, שירות המבחן לא נתן כל משקל לשאר השיקולים, שבמקרה זה הם כבדי-משקל. לפיכך, לא אוכל לקבל את המלצותיו, לא לעניין אי ההרשעה ואף לא לעניין הענישה.

נסיבות אישיות וגזירת הדין לגבי נאשם 1

87. גילו הצעיר של נאשם 1, בעת ביצוע העבירה (בן 21 ועשרה חודשים) וכן עברו הנקי, מהווים שיקול לקולה. כך גם הפגיעה שתיגרם לו ולמשפחתו עקב שליחתו למאסר מאחורי סורג ובריח. שמעתי את דברי אביו של נאשם 1, על הסבל שעבר על המשפחה, בשלוש השנים בהם התנהל המשפט, ואין לי ספק שהייתה זו תקופה קשה מאד.

אולם יש לזכור, כי נאשם הבוחר לנהל הוכחות (וזו, כמובן, זכותו המלאה ואין כל טרזניה בענין זה) והן מתנהלות כסדרן, אינו יכול לטעון לעינוי דין בשל הזמן שהוקדש לשמיעת ההוכחות. בתיק נשמעו עדים רבים (הן עדי תביעה והן עדי הגנה) והתיק התנהל כסדרו, למעט דחיות בודדות שלא היו תלויות במאשימה.

למען הסר ספק יובהר, כי את בחירתו לכפור במיוחס לו ולנהל הוכחות, אין לזקוף לחובת הנאשם. מנגד, אין הנאשם זכאי לאותה הקלה בעונש, לה זכאי נאשם הלוקח אחריות על מעשיו ומודה בכל אשר עשה (גם אם אין זו הודאה בכל האמור בכתב האישום), בטרם נשמעו הוכחות וניתנה הכרעת דין.

כפי שעולה מהכרעת הדין (ולמעשה - גם מהקול-קורא המצורף לעצומה) נאשם 1 לא שיתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק. הודאה בכך שהוא "נסע" אחרי האמבולנס מתוך סקרנות, כפי שהודה נאשם 1 במשטרה, איננה מהווה לקיחת אחריות ואיננה יכולה להיחשב כשיתוף פעולה עם רשויות החוק.

88. נאשם 1 אינו משלם מחיר על מעשיהם של רבים (כפי שנטען בטיעוני הסנגור לעונש). הוא "משלם מחיר" על מעשיו בלבד, גם אם לא נעשו "בחלל ריק" (דבר שהובא על ידי בחשבון במסגרת מתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף 61 לעיל). אציין עוד, כי על אף שהנאשם לא שיתף פעולה עם רשויות החוק ועל אף ש"הקול-קורא" לחתימה על העצומה מתייחס אליו כאל מי ש"מנע הגשת עשרות כתבי אישום כנגד צעירים רבים מבני העדה", אתן משקל מסוים לקולה, לכך שמכל המשתתפים באירוע רק שני הנאשמים שבפניי הועמדו לדין.

89. שמעתי מעדי האופי, שבחים על נאשם 1, על התנהגותו החברתית והתייחסותו אל האחר. בין היתר, הוא נטל חלק בהדרכה בתנועת נוער ושירת שירות מלא ביחידה קרבית. כל אלה עומדים לזכותו ויובאו על ידי בחשבון, לקולה, בעת גזירת הדין.

כאמור, קשה לראות בתסקיר המשלים התקדמות משמעותית ביחסו של נאשם 1 לאירוע ולאחריותו, אולם יש בו התקדמות מסוימת בכיוון זה. כמו כן נתתי דעתי לדבריו של נאשם 1 בפניי, אשר הביע צער על הטעויות שעשה והתחייב שלא יחזור על מעשים דומים. שמעתי ממנו שהוא לוקח אחריות על הסבל שגרם לחיילים שהיו באמבולנס ורוצה אני לקוות שהוא אכן מבין היום, את חומרת מעשיו.

90. סעיף 40ד' לחוק העונשין, מסמיך את בית המשפט לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, בשל סיכויי שיקום. הכלל הוא, כי אין די בהסתמנות אפשרות לשיקום, אלא יש צורך שביהמ"ש ישתכנע, כי קיים "סיכוי של ממש שישתקם". ראו: רע"פ 7681/13 יוסף דקה נ' מדינת ישראל (21.1.2014).

נפסק, לא אחת, שגם סיכויי שיקום גבוהים, אינם מובילים בהכרח למסקנה, כי על ביהמ"ש לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם והדבר יוכרע בכל מקרה על פי נסיבותיו. ראו: רע"פ 398/14 טל בן משה ערג נ' מדינת ישראל (מיום 16.3.2014). עוד הודגש, כי האינטרס הנוגע לשיקומו של הנאשם (שהוא גם אינטרס של כלל החברה) מהווה רק שיקול אחד מבין מכלול השיקולים בגזירת העונש. ראו: רע"פ 1787/15 אדי עמר נ' מדינת ישראל (24.3.2015).

כפי שאמרתי לעיל, אינני מקבלת את המלצת שירות המבחן בתסקיר המשלים, אולם אינני מתעלמת מהערכת שירות המבחן את סיכויי שיקומו של הנאשם ואביא אותם בחשבון באופן שאחרוג, במידה מסוימת, לקולה, ממתחם העונש ההולם. אבהיר ואדגיש, כי נוכח שאר שיקולי הענישה, כפי פורטו לעיל, אין בסיכויים אלה כדי להצדיק אי השתת מאסר בפועל, כלל, על נאשם 1.

91. אזכיר, כאן, כי על פי הכרעת הדין, חלקו של נאשם 1 בפרשה גדול, משמעותית, מחלקו של נאשם 2, דבר שהצדיק (כפי שקבעתי לעיל) מתחמי ענישה שונים. עוד אציין, כי גם מבחינת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה מצאתי, כי סיכויי השיקום של נאשם 2, פציעתו באירוע ומצבו הרפואי והנפשי, מצדיקים חריגה משמעותית לקולה, ממתחם העונש שנקבע לגביו, עד כי לא אשית עליו מאסר, כלל.

נוכח כך ונוכח עיקרון אחדות הענישה (על אף ההבדלים המשמעותיים בין הנאשמים), מצאתי לנכון לתת גם לעונש שבדעתי לגזור על נאשם 2 (בנסיבותיו המיוחדות), משקל, לקולה בגזירת דינו של נאשם 2, אשר יבוא לידי ביטוי במשך המאסר אותו אשית על נאשם 1.

92. לאחר שנתתי דעתי לכל השיקולים שפורטו לעיל, לחומרה ולקולה, מצאתי מקום לחרוג, במידת מה, ממתחם העונש ההולם ולגזור על נאשם 1 את העונשים כדלקמן:

א. מאסר בפועל למשך **12** חודשים, בניכוי הימים בהם שהה במעצר בגין תיק זה (מיום 23/6/15 ועד ליום 29/7/15).

ב. מאסר על תנאי בן 12 חודשים, שלא יעבור בתוך 3 שנים מעת שחרורו מהמאסר שנגזר עליו לעיל, עבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף **(2)332** לחוק העונשין, תשל"ז-1977 ו/או כל עבירת אלימות שהיא פשע.

ג. כאמור - עברו התעבורתי של נאשם 1 אינו מכביד. עם זאת, בשל נהיגתו במרדף ומכוח סמכותי על פי סעיף 43 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], אני פוסלת את נאשם 1 מלנהוג ברכב, למשך **12** חודשים מיום שחרורו מהמאסר הנ"ל.

ד. נוכח המאסר בפועל שהושת עליו, לא אחייב את נאשם 1 בתשלום קנס.

גזירת דינו של נאשם 2

93. נאשם 2 היה כבן 54 בעת ביצוע העבירה. אין לו כל עבר פלילי והוא נשוי ואב למשפחה. אשתו עקרת בית והיא סובלת מנכות ברגליה בשיעור 25%, שנקבעה על ידי הביטוח הלאומי.

את כל חייו עד כה, ניהל נאשם 2 באורח נורמטיבי. שמעתי מעדי האופי על תרומתו הרבה לחברה, על חלקו ביישוב סכסוכים ובהשכנת שלום וגם כל אלה מהווים שיקול להקלה בעונשו.

בדבריו בפניי, ציין נאשם 2 את סבלו עקב פגיעתו באירוע, הביע חרטה על כל שהיה וציין כי אילו היה יכול להחזיר את הגלגל לאחור, לא היה חוזר על אותו מעשה. גם אם חלק נכבד מצערו ומדבריו נובע מראייתו את פגיעתו, כפי שסבור שירות המבחן, דומה שהסיכוי שלא יחזור לבצע עבירה, הוא סיכוי ממשי (ראו עמ' 3 לתסקיר). סיכויים אלה מתחזקים נוכח נתוניו האישיים של נאשם 2, גילו, עברו הנקי, פציעתו הקשה באירוע, מצבו הרפואי והתרשמותו הברורה של שירות המבחן ממנו ומסיכויי שיקומו.

94. כאמור - על פי הכרעת הדין, חלקו של נאשם 2 בביצוע העבירה קטן, משמעותית, מחלקו של נאשם 1, כך שמלכתחילה יש מקום להבחנה ביניהם, גם מבחינת הענישה.

עוד נתתי דעתי למצבו הרפואי, לפגיעותיו המורכבות, גם בתחום הפיזי וגם בתחום הנפשי (ועל אף שאין חולק ששירות בתי הסוהר ערוך לטפל גם באסירים הסובלים מבעיות רפואיות דומות), סבורה אני, שבשים לב לכלל הנסיבות המפורטות לעיל, ובעיקר למצבו הנפשי, השתת מאסר בפועל על נאשם 2 תגרום, בנסיבות הספציפיות של מקרה זה, גם לנאשם 2 וגם למשפחתו, פגיעה קשה מאד.

95. פגיעתו של נאשם 2 באירוע אינה פגיעה קלה. אמנם, לא הומצאה חוו"ד רפואית, ערוכה כדין, אולם מהתיעוד הרפואי שהומצא (ללא התנגדות מצד המאשימה) ומתסקיר שירות המבחן עולה (ולמעשה - אין על כך חולק), כי לנאשם 2 נכות רפואית בשיעור 59% וכי לאחר האירוע אובחנה אצלו הפרעה פוסט טראומטית. הוא נוטל טיפול תרופתי ונמצא במעקב פסיכיאטרי. מעבר לפציעתו באירוע סובל נאשם 2 מבעיות רפואיות נוספות, שמחמת צנעת הפרט אמנע מלפרטן ואפנה, בעניין זה, לאמור בתסקיר שירות המבחן, אשר העריך, כי נוכח מצבו הרפואי והנפשי, מאסר בפועל עלול לפגוע בנאשם 2, מבחינה נפשית ופיזית.

נוכח כל האמור לעיל, סבורה אני כי, במקרה זה, הטלת עונש של מאסר בפועל על נאשם 2 במצבו הרפואי **ובעיקר נוכח מצבו הנפשי** (אשר רובו הוא תוצאה של פגיעתו באירוע, על כל המשתמע מכך, מבחינתו) תביא לענישה בלתי מידתית, שאין להסכין עמה [ראו: ע"פ 4456/14 אביגדור קלנר נ' מדינת ישראל (29.12.2014) והשוו: רע"פ 2844/16 ביאלה נ' מדינת ישראל (13.4.2016); רע"פ 1076/16 חיים כהן נ' מדינת ישראל (11.02.2016) והפסיקה שהוזכרה שם].

96. לפיכך, הגעתי למסקנה, כי בנסיבות המיוחדות והחריגות של המקרה דנן, קמה הצדקה לחרוג לקולה, לגבי נאשם 2, ממתחם העונש ההולם, **להסתפק בימי המעצר שריצה - 24 ימים** ולקבל, עקרונית את המלצת שירות המבחן לבחור בדרך שיקומית לגבי נאשם זה, ללא השתת מאסר בפועל.

97. לפיכך, אני דנה את נאשם 2 כדלקמן:

א. ניתן בזה צו מבחן לגבי נאשם 2, למשך שנה מהיום. שירות המבחן יפקח על המשך טיפולו בתחנה לבריאות הנפש ויערוך עמו שיחות תקופתיות.

הוסברה לנאשם משמעות הפיקוח, חובתו לעמוד בתנאי הפיקוח ולמלא אחר כל הוראות שירות המבחן. כן הוסבר לו, כי ככל שתהא הפרה של תנאי הפיקוח, או נסיגה בתפקודו, יעדכן שירות המבחן את בית המשפט ויפנה בבקשה לדיון מחודש.

הנאשם אישר בפניי שהוא מבין את האמור לעיל.

ב. מאסר על תנאי בן 10 חודשים, שלא יעבור בתוך 3 שנים מהיום, עבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף **(2)332** לחוק העונשין, תשל"ז-1977 ו/או כל עבירת אלימות שהיא פשע.

ג. בנסיבות העניין, סבורה אני שיש מקום להשית על נאשם 2 קנס ממשי, אשר ייתן ביטוי כלשהו לחומרת מעשיו. עם זאת, כמצוות סעיף 40ח' לחוק העונשין, בקביעת גובה הקנס וחלוקתו לתשלומים, אביא בחשבון את מצבו הכלכלי הקשה של נאשם 2, כפי שעלה מתסקיר שירות המבחן בעניינו.

אני מטילה, אפוא, על הנאשם קנס בסך 10,000 ₪, אשר ישולם ב- 40 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, בני 250 ₪ כל אחד, החל מיום 30/5/18 ובכל 30 לכל חודש שלאחריו.

ככל שלא ישולם תשלום אחד, במלואו ובמועדו, תעמוד כל יתרת הסכום לפירעון מיידי.

המזכירות תמציא את גזר הדין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים מהיום.

ניתנה והודעה היום כ"ח אייר תשע"ח, 13/05/2018 במעמד הנוכחים.

תמר שרון נתנאל, שופטת